

ONZE

49e jaargang no. 3, maart 1988

VOGELS

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

se/

De /

ONZI

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten, tevens op 1/4, 5/4 en 13/5.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, Jos van de Walle
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 15 22.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 1 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Kasteel Traverse 198, 5701 NR Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 73 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehoud aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J. Broere, Jongbloedln. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

B. Kerseboom, Piet Heinlaan 9,
3951 CP Maarn, (03432) 20 83.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

W.J. Velt, Vierspan 12,
3161 SL Rhooon telefoon 01890-16658.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

L. van Santen-Bergmaier, Mandenmakerslaan 31,
3454 DB De Meern, telefoon (03406) 6 37 11.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnee OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot er met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

TIJDSCHRIFT VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

J.E. van Berkel
Jhr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeeltes daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtlijnen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAAG EN AANBOD?

VATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Aasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.
PARZERS aan: M.A Paans, Mc. Mackaystr. 5, 142 TE Waalwijk.
LEURKANARIES aan: J.A. Barsch, H. Dunantlaan 173, 312 AZ Apeldoorn.
FORM- EN POSTUURKANARIES aan: J. Kuiper, V. Marisstr. 2, 2282 SP Rijswijk.
EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN GORJEN aan: D.A. Duijvis, St. Josephstraat 46, 847 SG Teteringen.
EBRAVINKEN, JAPANESE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eemnesln. 7, 384 EA Wilhelminaoord.
ROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: A. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.
RUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.
GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov.weg 29a, 677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer 1-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 18 april 1988.

IN DIT NUMMER

	pag.
Toerako's – Musophagidae	100
Ervaringen met toerako's	105
Preventie	107
Heiglins roodborsttapuit	108
Iets Unieks?	108
Merkwaardig gedrag van Amerikaanse zwaluwen	109
Maak er geen kasplantjes van	110
Bronzemannetjes	112
Paringsproblemen	119
Diamantduifjes op onze tentoonstellingen	120
Van ei tot zelfstandige vogel (deel 6)	122
De voliëre van de maand	123
Soortvorming en verspreiding bij enige vinken	123
Het kliermaag dilatatie syndroom bij papegaaien	124
Een staaltje grasparkieten	125
COM-Tentoonstelling Parijs 1988	126
De kweek van de witbuikcini's	127
Kaardebol(zaad)	127
Zilverisabel	128
Wat valt er vanaf nu te oogsten	128
Over het houden van Europese vogels in Nederland	130
Commentaar bondsbestuur	131
Van de TC-Zang	133
Cyperzegge	140
Bondsmededelingen	143

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
F. Thijssen, Vogelhuis Kloeg, Wovo,	
Blankestijn's Pet Farm b.v., Holland Diervoeders b.v.	106
Kemo-Alkmaar, Gehu	118
Crea, Enkhuizen, R. Zagers	133
Vraag & Aanbod	134
W. Stijger, H. Dijks, S.T.T.	135
K.B.O.F. Wolro, Kees v.d. Borst,	
Fauna Metaalwaren b.v., S.J. Dorpmans,	
Siem van 't Hart, Fauna Metaalwaren b.v.	136
Langhout's Dier-Home, Cédé	137
Van de Kamer, Vodimex	138
Hope farms, Witte Molen	139
M. Borgstein, Konacorn, Natura b.v.	140
Cédé, van Keulen	141
Fauna Metaalwaren b.v.	142
N.B.v.V. Boekenservice	144

Foto voorplaat: Hartlaub's toeraka

Foto: C. Scholtz

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

Toerako's – Musophagidae

Naaktgezicht toerako

Tekst G.M. Essenberg

Foto's: Mevr. A. Fallinger, Horst Müller en C.Scholtz/v. 't Hart

De toerako's vroeger ook wel bananeneters genoemd behoren samen met de koekoeken tot de orde der Koekoeksvogels, genaamd Cuculiformes. Het is echter nog steeds een raadsel waarom de toerako's en de koekoeken tot één orde behoren. De ene ornitholoog zegt dat de rui hetzelfde is bij beide families, de ander ziet weer dezelfde eiwitten in het bloed en weer een ander vindt dat de toerako's meer bij de Hoatzins en de hoendervogels thuis horen.

Wie heeft hier gelijk?

Ik weet het niet. Laten de ornithologen hierover maar wakker liggen, van mij persoonlijk mogen de toerako's tot een geheel eigen orde behoren.

Het verschil tussen koekoeken en toerako's is ook wel te zien aan de voeding, koekoeken zijn uitsluitend insecteneters, toerako's daarentegen eten hoofdzakelijk vruchten, met daarnaast veel bladgroen en bladknoppen.

Ook leggen toerako's hun eieren niet in pleegouders, maar broeden zij geheel zelfstandig.

Koekoeken komen bijna over de gehele wereld voor, toerako's echter vanaf het zuiden van de Sahara verder lopend over geheel Afrika. In andere werelddelen zijn geen toerako's te vinden.

De toerakofamilie bestaat uit zes geslachten met zesentwintig soorten en diverse ondersoorten.

Schalow's toerako (*Taurako livingstonii schalow*)

Purperkuif toerako (*Tauraco porphyreolophus*)

Lady Ross' toerako (*Musophaga rossae*)

Keuze toerako (*Corythaeda cristata*)

Witoor toerako (*Tauraco leucotis*)

Vitkam toerako (*Tauraco corythaix*)

Witkuif toerako (*Tauraco leucolophus*)

DeL

DeL

Hieronder laat ik u een indeling zien van de zes geslachten der toerako's, misschien niet erg interessant maar toch aardig om te weten.

Van dit geslacht worden vele soorten door de liefhebbers gehouden, zoals

tot het voorhoofd strekt. Dit schild is prachtig geel gekleurd. Deze vogels zijn niet groen, maar prachtig violet. Wel hebben zij de mooie rode slagpennen in hun vleugels. Toch bevatten hun veren de groene toerakokleurstof, maar deze

na in geheel Afrika voor. Hij mist het roe in de vleugels en daarom wordt hij oc wel als een overgangsvorm beschou tussen toerako's en de schettervoge Hun eieren zijn ook wat langwerpiger e de kleur is meer groenachtig. Zoals bij de andere toerako's is ook zijn roep z eluid, vooral in de ochtend – en avond ren. Hun voedsel bestaat hoofdzakeli uit de vruchten van de Musanga c z.g.n. parapluboom. Daarom zijn dez toerako's bij ons zeer moeilijk te houde het juiste voedsel is immers niet te kr gen.

1e Het geslacht Tauraco:

Witkuiftoerako	– Tauraco leucolophus	– Oost Afrika
Ruspolitoerako	– T.ruspolii	– Oost Afrika
Fischer's toerako	– T.fischeri	– Oost Afrika
Witwang toerako	– T.leucitis	– Oost Afrika
Schalow's toerako	– T.schalowi	– O.Z.W.Centr. Afrika
Zwartnaveltoerako	– T.schuttii	– O.W.Centr. Afrika
Livingstone's toerako	– T.livingstonii	– O.Z. Afrika
Reichenow's toerako	– T.reichenowi	– O.Z. Afrika
Hartlaub's toerako	– T.hartlaubi	– O. Afrika
Roodkuiftoerako	– T.erythrolopus	– Z.W.Centr. Afrika
Groenhelmttoerako	– T.persa	– Z.W. Centr. Afrika
Witkam toerako	– T.corythaix	– Z. Afrika
Bannermans toerako	– T.bannermani	– W.cent.W. Afrika
Roodkuiftoerako	– T.m.verreauxi	– W.cent.W. Afrika
Zwartkuiftoerako	– T.m.macrothynchus	– W.cent.W. Afrika
Ruwenzori toerako	– T.ruwenzornis	– Oost Afrika
Purperkuif toerako	– T.porphyreolophus	– Oost Afrika

o.a.: de Livingstone's – Hartlaub's – Witwang – Roodkuiftoerako. Deze vogels komen voor in de dichte oerwouden en aan de randen hiervan. De hoofdkleur van deze vogels is groen met in de vleugels een prachtig rood. Wat verder in dit artikel leest u hier meer over.

De schildtoerako's danken hun naam aan het hoornschild wat van de bovensnavel

worden volledig bedekt met donkere melaninen. Deze vogels leven niet in de dichte wouden maar meer in de bomen, langs de rivieren en op open plaatsen van het oerwoud.

3e Het geslacht *Corythaecola cristata* met de hollande naam Reuzen- of Grote blauwe toerako. Deze vogels komen bij-

2e Het geslacht Musophaga:

Violette schildtoerako	– Musophaga violacea	– W.cent.W. Afrika
Ross toerako	– Musophaga rossae	– O.Z.W.Centr. Afrika

4e Het geslacht Crinifer.

Westelijke goegoeko – Crinifer piscator
W. Afrika

Oostelijke goegoeko – Crinifer zonorus
O. Afrika

De Oostelijke goegoeko is hoofdzakeli bruin van kleur, alleen zijn buik is wat lichter, de snavel is geel. Deze goegoeko onderscheid zich van de Westelijke goegoeko door een witte band in de staart.

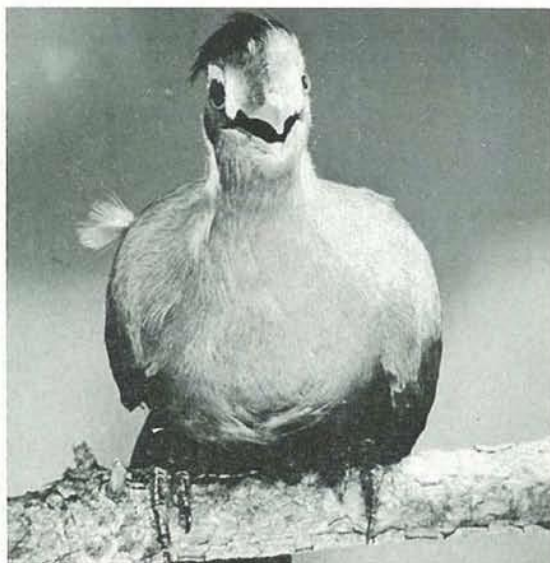
5e Het geslacht Corythaixoides.

Grijze schettervogel – C.concolor
O.Z.W. Centr. Afrika

Witbuikschettervogel – C.leucogaster
O.W. Centr. Afrika

6e Het geslacht *Gymnoschizornis pesonata* met de hollande naam Naaktg zichtslettervogel.

Al deze drie geslachten missen het groen en rood in de bevedering. Zij zijn alle eenvoudig van kleur, de grijze schettervogel heeft als hoofdkleur grijs, echt prachtig om te zien; de Witbuikschetter

vogel is grijs met een witte buik, u las het al in zijn naam.

De Naaktgezichtscheschietervogel heeft hierbij nog een zwarte naakte kop, witte hals en nek, witte buik en verder grijsachtig. De schietervogels bezitten ook nog een mooie kuif, de goegoeko's hebben een kuif van weinig waarde.

Het formaat van de meeste toerako's is ongeveer 42 tot 68 cm. De staart is vrij lang en aan hun sterk afgeronde vleugels is te zien dat het geen grote afstandvliegers zijn. Ze zijn echter zeer goed wendbaar tussen de dichte takken en struiken. De meeste toerako's leven in de dichte oerwouden of op de randen daarvan, meestal in groepjes van zes. Het komt echter ook voor dat zij groepen vormen van enkele tientallen. Het zijn echte boomvogels die in dichte oerwouden zich razendsnel voortbewegen lopend en springend over de takken.

Hiervoor zijn hun poten speciaal aangepast, de buitenste tenen staan dwars op de voet en kunnen zowel iets naar voren als naar achteren gericht worden om het beste houvast te krijgen.

Het gevederte van de toerako's is ook wel een beschrijving waard. Zoals ik al eerder schreef is de hoofdkleur bij de toerako's van het geslacht tauraco groen en rood. Het groen als de algemene lichaamskleur en het rood in de vleugelslagpennen, deze laatste kleur is duidelijk te zien als de vogel vliegt en in rusthouding ziet u dit als een rode streep in de vleugels.

De rode en groene kleur hebben al vele jaren ornithologen en zelfs chemici bezig

gehouden. Groen is in de vogelwereld meestal een combinatie van een blauwe structuurkleur en een doorschijnende, door carotenen gevormde gele kleurstoflaag.

Bij de toerako's is het geen combinatie maar een echte kleurstof, die men turacoverdine noemt. De rode kleur van de slagpennen bestaat uit een koperhoudende kleurstof turacine genaamd. Deze aparte bevedering komt alleen bij toerako's voor.

Wist u trouwens ook, dat de rode kleur afgeeft. Bij zwaar onweer en bijbehorende regenval, komen in het regenwater salpeterzuur en ammoniak voor dit kan dan de rode kleurstof oplossen. Door oxidatie kleuren de rode veren bij opgezette vogels daarom ook steeds donkerder op.

Vroeger werden deze veren ook gebruikt bij het onderzoek naar bepaalde soorten kankers.

Bij het oppakken van deze vogels moet u goed opletten dat dit met vrij droge handen gebeurt. De veren zitten nl. zeer los, ook hun staart laten zij vrij gemakkelijk schieten, een gewaarschuwd man telt voor twee.

Toerako's zijn hoofdzakelijk vruchteneeters, ook verse bladknoppen versmaden zij niet. In gevangenschap vragen zij daarom een groot gevarieerd vruchtenmenu bestrooid met een goed universeelvoer. Vroeger noemde men de toerako's wel "Bananeneters", in de natuur echter eten toerako's weinig of geen bananen.

ose!

Jonge puperkuif toerako's

Fischer's toerako met jong

Schild toerako

Roodkuif toerako

De /

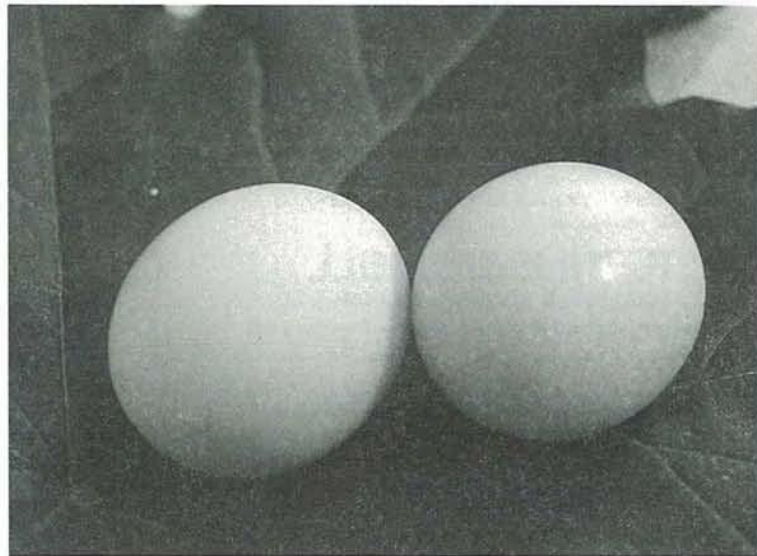
Het vruchtenmenu wat u de vogels aanbiedt moet bestaan uit kleine blokjes fruit (zgn. dobbelsteentjes). Let echter heel goed op!

Het fruit mag NOOIT te NAT zijn, nat fruit kan de zgn. Waterbuikjes veroorzaken, wat bij dit soort vogels, vooral bij pas geïmporteerde, veel voorkomt. Een Waterbuik is altijd dodelijk.

De vogels vragen om een ruime volière met een goed nachthok, het liefst ruim beplant en wees gerust, toerako's eten zelden van de planten en bomen. Hier en daar moet uw platte bakjes ophangen voor nestgelegenheid, de vogels maken op duivenmanier een open nest.

Het beste is om tijdens het broeden de vogels paarsgewijs te houden, heeft u meerdere toerako's (van een soort) bij elkaar dan zullen er spoedig paren vormen. Dit ziet u aan de gedragingen, gaan de vogels stijf naast elkaar zitten of voeren zij elkaar, dan weet u zeker dat u een paar bezit. Het is daarom aan te bevelen om de vogels voor ze de volière in gaan te voorzien van kleurringen, want uiterlijk ziet u geen verschil. Wees met vangen zeer voorzichtig, de vogels zijn zeer gevoelig voor stress, zij kunnen plotseling dood in uw handen blijven.

Om zeker te zijn over de geslachten van de vogels kan men ook bloedonderzoek laten doen, (hormonenonderzoek). Ook kunnen de geslachten bepaald worden door een endoscopisch onderzoek. Het blijft echter zeer riskant deze toch wel kostbare vogels te laten behandelen, temeer zij zeer gevoelig zijn voor de door mij al genoemde Stress. Daarom lijkt mij het eerste voorbeeld toch wel het beste om meerdere vogels bij elkaar te zetten. Toerako's leggen 2 ook wel eens 3 vrij ronde eieren, wit of vrij licht van kleur. De broedtijd is circa 23 dagen, de jongen zijn de eerste tien dagen echte donsballietjes en vrij donker van kleur. Na een dag of tien komen de slagpennen door. Drie weken na de geboorte lopen of kruipen de jongen al uit het nest, de kleur is dan nog wel niet zo sprekend, maar op latere leeftijd komt dit wel goed. Op een leeftijd van vier weken zijn de jonge vogels zelfstandig.

Ervaringen met toerako's

Er zijn binnen onze bond een klein aantal leden die zich met succes toeleggen op het houden en vooral ook kweken van toerako's. Tijdens de laatstgehouden bondskampioen, Vogel '88, hebben we verscheidene eigen kweek exemplaren mogen bewonderen.

Mevrouw A. Fallinger-van der Haven uit Dordrecht was een van de inzenders. Zij heeft thans zo'n 13 soorten die ze overwegend paarsgewijs houdt in ruime en beplante volières van 5 meter lengte, 1,20 meter breed en 3 meter hoog. Haar ervaring is dat toerako's ook in ons klimaat heel goed te houden zijn mits de vogels de beschikking hebben over een vorstvrij nachtverblijf en ze al goed geacclimatiseerd zijn. Als voedsel verstrekt ze een mengeling van allerlei fruit met gebakken ei, mierenpoppen, gemalen runderhart, gemalen gedroogd brood, gemalen wortel, gemalen rode biet, universeel Claus bruin en dat alles goed door elkaar gemengd. Iedere dag krijgen de vogels ook vers drink- en badwater. Baden doen deze vogels graag en zelfs in de winter zullen ze er niet voor schromen om zulks te doen. Het laat zich wel verstaan dat ze, met name tijdens vorst, daartoe niet in de gelegenheid worden gesteld, de badschaal blijft dan leeg.

Voor wat betreft het samenstellen van koppels, is er wel een moeilijkheid. Uiterlijk is er geen verschil tussen mannen en

poppen en zelfs als je bepaalde gedragingen waarneemt zoals het elkaar voeren tot paringsrituelen, dan nog kunnen het twee mannen of twee poppen zijn.

Vandaar dat het verstandig is om vóór het samenstellen van paren, van de vogels endoscopisch het geslacht te laten vaststellen. De ervaringen van mevrouw Fallinger op dat gebied zijn gunstig te noemen.

Ook zegt zij dat het tot broeden brengen van deze vogels meestal wel lukt. Je kunt de natuur best wel een beetje helpen door middel van adequate voeding en huisvesting. De weersgesteldheid speelt daarbij ook een rol en dat heb je dan weer niet in de hand. Het grootbrengen van de jongen is echter veelal onvoorspelbaar. Soms gaat het zonder problemen, dan weer moet je er zelf veel aan doen; bijvoorbeeld dus. Het spreekt voor zich dat jonge toerako's worden geringd. Dit kan zonder problemen als ze ongeveer 14 dagen oud zijn; ringmaat 8 mm.

Het is haar gelukt om met de Schalow, Cabinisi, Purperkuif en Fisscheri toerako's te kweken. Bij de ene soort ging het als het ware vanzelf, bij de Purperkuif bijvoorbeeld is het twee maal misgegaan.

Toerako's in alle opzichten zeer boeiende vogels maar wel alleen geschikt voor de gespecialiseerde liefhebber.

Preventie

door K.S. Kalverboer

Preventie van ziekten bij vogels is niet alleen een zorg van goede hygiëne, de voorzorg houdt óók in dat men zich aan de natuurwetten houdt, dat wil zeggen dat men kweekt met gezonde vogels! Zieke en zwakke dieren, dus ook vogels, komen in de natuur óók niet in aanmerking voor voortplanting! Maar, gezonde vogels **hebben** is één; gezonde vogels **houden** is wéé!

Fallose besmettingshaarden liggen op de oer, zowel van buitenaf als intern.

Een van de meest beruchte besmettingshaarden intern, is volgens mij **het zand**. Het behoeft niet eens sterk verontreinigd te zijn, zodra de temperaturen oplopen is dit zand één groot gevaar voor de vogels. Althans, mijn ervaringen met ons voliërezand zijn zeer ongunstig. Daarom dit verhaal. Geen zand dus, maar wat dan? Persoonlijk meen ik daar iets op gevonden te hebben. Enige jaren geleden las ik een tip van een kweker die aanraadde om papier op plaats van zand als bodembedekking te gebruiken in de broedkooien, om zo de kans op ziekten te verminderen c.q. te voorkomen. Ik heb dat toen geprobeerd en ben er sindsdien zo enthousiast van geworden dat ik dat zelfs toepas in mijn vier vluchten. Ik heb namelijk drie zeer ruime binnenvluchten van bijna 4 meter lengte, 2 meter breed en 2 meter hoog, en een kleinere vlucht van 2 meter lengte.

Vroeger voorzag ik de vluchten van rierzand vermengd met schelpenzand. Niet alleen was het een kostbare zaak om dit regelmatig te verschonen, het was ook een hels karwei om met behulp van een oude stofzuiger de vluchten schoon te krijgen en de betonnen vloer te ontmetten. Daarom lokte dit vaak de gedachte uit van 'och het zand ziet er nog aardig schoon uit, het kan nog wel een weekje liggen'. Soms had ik ook de neiging om het ergste vuil er uit te zeven, zodat alles er weer tamelijk schoon bij lag. Hoe dom en naief toch! Bacteriën en schimmels laten zich natuurlijk niet zeven. Het gevolg was dan ook dat met het stijgen van de temperatuur in het voorjaar en in de zomer, ik regelmatig te kam-

pen had met jonge zieke vogels. En sterfgevallen vonden er ook plaats. En ik maar prakkizeren, hoe kan dat nou toch? Goede voeding, regelmatig krachtvoer, frisse lucht, elke dag vers drinkwater met gezept en ruime vluchten. Ik voldoe toch aan de meest elementaire levensvoorwaarden voor de jonge vogels? Nou, dat deed ik dus niet, achteraf bekeken.

In mijn woede over mijn onmacht om, ondanks mijn inspanningen gezonde vogels te hebben, zag ik één belangrijk aspect over het hoofd. Het **zand**, juist het zand was de grote boosdoener.

Daar kwam ik achter toen ik mij op een goede dag op een oude stoel plaatste en midden in een van de vluchten ging zitten, voorzien van shag en asbak. Observeren dacht ik, misschien krijg je een idee van wat er aan de hand kan zijn. Het raadsel liet niet lang op zich wachten.

Terwijl ik rustig zat te roken en observeren, zag ik rondom mij tientallen jonge vogels op de grond in het zand 'neuzen' en 'spitten'; steentjes oppikken en weer uitspugen. En op vochtige plekjes, waar gisteren nog het douchebakje had gestaan, een kruimeltje krachtvoer oppikend wat eergisteren gemorst was. Op dat moment drong het nog niet tot mij door. Gewoonte? Verveling? die neuzerij van de vogels? Overigens, vogelgrit en maagkiesel was altijd apart voorradig.

Maar de volgende dag zaten er wel weer twee of drie jonge vogels bol. 'Nou heb ik het' schoot het mij door het hoofd, **besmetting via het zand**, dat is het, dat móet het zijn. D'r uit met die rotzooi en nooit, nooit geen zand er meer in, zei een stem in mij. Vijf dagen ben ik bezig geweest om de een na de andere vlucht **grondig** onderhanden te nemen. Gespoten met Rabond (een ongedierte bestrijdingsmiddel en via de dierenarts verkrijgbaar) tegen luis; vloeren ontsmet met Halamid en bleekwater, 20 l Latex witkalk gekocht alles, ook de vloeren, daarmee gewit. En toen, dé vervanger van het zand, doorschijnend plastic papier op de inmiddels droge gewitte vloeren gelegd en het euvel van regelmatig zieke

vogels was over. Op de grond een plastic bak geplaatst met vogelgrit en maagkiesel die twee maal per week wordt verschoond et voilà!

Consequent haal ik iedere week het vuile papier met de uitwerpselen er uit, in de vuilniszak, touwtje erom en zo in de vuilniswagen. Schoon plastic papier er in, zitstokken en zaadbakken schoon maken met Halamid en zieke vogels? bijna nooit meer, laat staan dode!

Sinds anderhalf jaar meen ik nu de besmetting op deze wijze tot een minimum te hebben teruggebracht. In elk geval, bij mij is het een succes. De vogels verblijven nu veel meer op de zitstokken, want op de grond hebben ze niets meer te zoeken.

Collega kwekers die mij wel eens bezoeken staan altijd even vreemd te kijken. Heb jij geen zand op de vloer? Neen, geen zand meer. En dan vertel ik het verhaal en som de voordelen voor de vogels op en ook mijn financieel voordeel. Want elke 25 kg schelpen zand á f 10,-, kost mij minstens het dubbele aan zieke vogels als ik niet uitkijk.

Tijdens en vlak na de kweek wil er nog wel eens een jonge vogel bol zitten, een kwakkeltje dus, en die gaat dan hup ... in de warme ziekenkooi met witbrood en melk. Twee kansen, na een weekje dood of opgeknapt, maar de opgeknapte gaat dan wel voor vijf gulden naar de dierenhandelaar. Liever een tientje schade dan kans op besmetting.

Als kanariekeker gooi ik dan nog wel geen hoge ogen op de diverse tentoonstellingen, maar ik ben voorlopig tevreden met 87 of 88 punten gegeven aan gezonde vogels. Niets is namelijk zo frustrerend dan regelmatig te worden geconfronteerd met zieke en dode vogels, ondanks voorzorg.

Ik hoop met deze ervaring-schets een bijdrage te kunnen leveren aan het probleem 'zieke vogels'. U kunt er misschien uw voordeel mee doen.

osel

De

KALENDER 1988

Heuglins roodborsttapuit

Deze Roodborsttapuit, die ook wel Heuglins Lawaaimaker wordt genoemd, hoort thuis in zuidelijk Afrika en dan vooral het oostelijk gedeelte. Ik hoef hem niet aan u voor te stellen, want hij is fraai ten voeten uit afgebeeld. Mannetje en vrouwtje zijn vrijwel gelijk; alleen is de laatste een ietsje kleiner en heeft zij een bruinere mantel.

Als biotoop prefereren deze fraaie vogels struikgewas met lage onderbegroeiing langs rivieren en andere waterlopen en eveneens langs bosranden. Zij leven een verborgen leventje, veelal op de grond, ofschoon ze ook wel worden aangetroffen in parken en tuinen. Dat ze een "verborgen leventje" leiden wil niet zeggen, dat ze zwijgzaam zijn, maar daar kom ik zo meteen op terug. Het voedsel bestaat uit dierlijke kost, zoals termieten, vliegen, kevers, mieren en dergelijke, evenals spinnen.

Het nest moet gezocht worden in begroeide dalen, waar de vogels het plaatsen in een uitholling van een oude boomstronk, in een gat in een oever, een muurnis enz. Erg goed verborgen zit het nest niet, maar toch is het onopvallend, daar het vervaardigd wordt van donker materiaal: dorre takken, dode bladeren, stukjes boomschors enz. De eigenlijke nestkom wordt gevoerd met mos en worteldraadjes. Hierin komen slechts twee eitjes te liggen. Zij hebben een vrij variabele grondkleur, van heel licht olijfgeloot tot roomkleurig, maar deze is vanwege de overvloedige roodbruine vlekking nauwelijks te zien. Soms is een soort roodbruin kransje te zien aan het dikke eind. De broedtijd is 15 tot 17 dagen. Na ruim twee weken vliegen de jongen uit. Niet zelden fungeren deze lawaaimakers als waardvogels voor de "pietmy-vrouw", de roodborstkoekoek (*Cuculus solitarius*). Dit is een heel bekende Zuidafrikaanse bosvogel, die zijn bijnaam aan zijn heldere roep dankt. Gewoonlijk legt deze koekoek chocoladebruine eieren, maar ook wel gevlekte of blauwe eieren. Om nog even op de zang van de roodborstlijster terug te komen: door sommigen wordt deze gewaardeerd als de mooiste van alle Afrikaanse vogels.

Iets Unieks?

door John Daal, Curacao

Op 6 december was ik samen met mijn vrouw aan het wandelen in het geweldige park "Los Chorros" in Caracas. Dit is een park dat tegen de bergen aan ligt en waar een riviertje door stroomt. We waren tamelijk hoog op de helling toen we vóór ons op het pad twee vogels zagen liggen. Als verwoed vogelliefhebber ging ik van dichtbij bekijken wat er aan de hand was. Ik zag twee vogels in elkaar gestrengeld aan op de grond en concludeerde dat de slachtoffers waarschijnlijk in de lucht hebben gepaard en door onbekende oorzaak dood zijn gevallen. Van één van de vogels, waarschijnlijk het popje, ging het oog langzaam open en dicht, terwijl van de andere, de ene met de helder witte borst, de ogen helemaal dicht waren. Bij het mannetje zag ik iets als een trilling in de borststreek. Ik interpreteerde deze bewegingen als de laatste stuip-trekkingen van deze arme vogeltjes die tijdens het liefdesspel het leven hebben gelaten. Wel viel het me op dat de veren van de vogels geen beschadigingen vertoonden die op een noodlottige val duiden. Daar ik op wandelingen in de natuur altijd mijn camera bij me heb, wilde ik een foto maken van dit tafereeltje, want anders zou niemand me willen geloven als ik dit verhaaltje zou vertellen. Zoals zo vaak gebeurt bij dergelijke voorvallen, mislukte de eerste poging, doordat de spiegel van mijn camera bleef steken. Na enig prutsen kon ik alsnog het plaatje schieten, maar betwijfelde of het allemaal wel goed was gelukt. Ondertussen was ik reeds ruim een minuut bezig

om de vogels van alle kanten te bekijken en opmerkingen te maken. Ik was met mijn camera op ongeveer 50 centimeter van de vogels gekomen en nog steeds gaven ze geen tekenen van leven. Om nog meer "bewijzen" van dit tafereeltje te hebben, wilde ik de vogels even uit elkaar halen om foto's te maken uit verschillende hoeken. Ik pakte voorzichtig de omhoog gestoken veertjes tussen duim en wijsvinger om zodoende de vogels een beetje uit elkaar te halen. Ik kon zien dat de poten in elkaar gestrengeld zaten. Het leek toen net of de vogel langzaam bij kwamen als uit een diepe slaap. Toen ze "beseften" dat ze het centrum van onze belangstelling waren, vloegen ze netjes naast elkaar het struikgewas in. Ik stond ze perplex na te kijken en dacht bij mezelf: "Had ik maar meer foto's gemaakt".

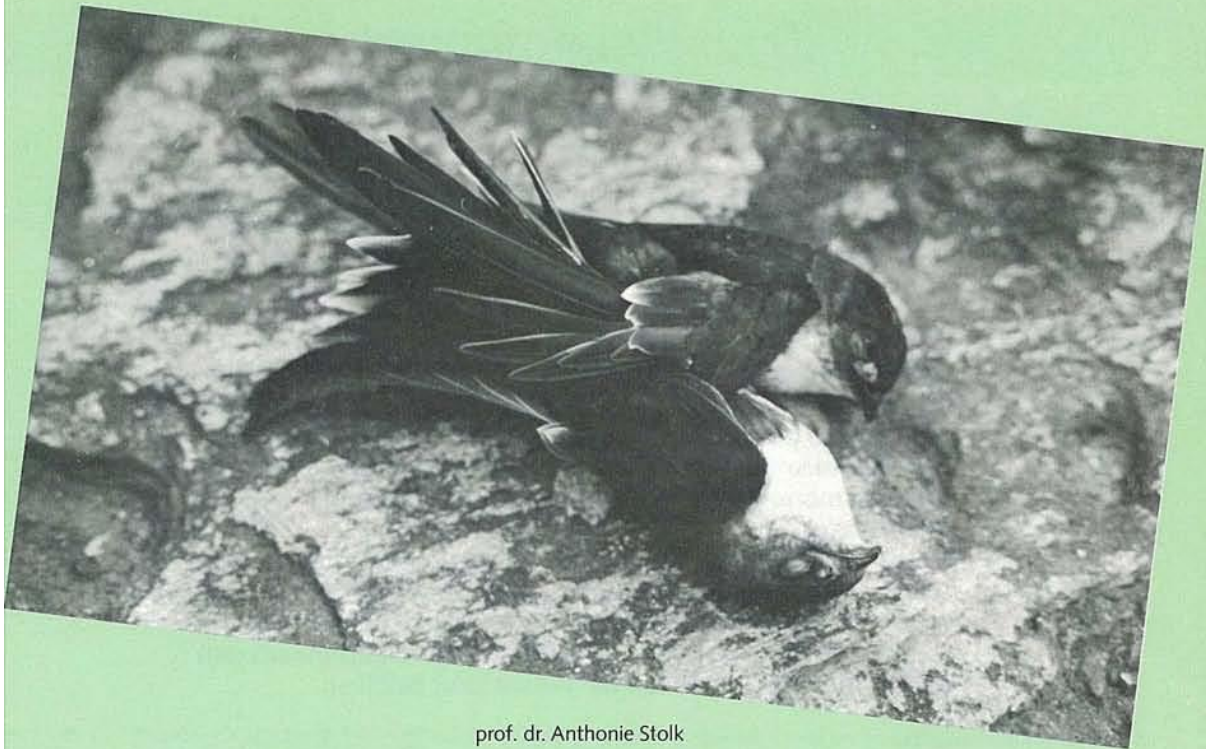
Ik besepte toen dat ik een diepe liefdes toestand op wrede wijze had verstoord. Op de foto zijn de vogels te zien in de houding waarin we ze aantroffen. Duidelijk is te zien dat het mannetje (witte beft het oog dicht heeft, terwijl het popje het oog half open heeft. Ben ik getuige geweest van een bijzondere vorm van paring van deze vogeltjes?

Is er iemand die de naam van deze vogel weet en er iets over kan vertellen?

In het boek "Aves de Venezuela" heb ik wel vogels gezien die op deze leek, maar ze misten de typische lichte vlek vóór de ogen. Ze leken mij op een kleine zwaluwsoort.

Toch maar goed dat ik lid ben van de NBvV.

Hoe zou ik anders aan een maandblad met zoveel interessante artikelen over de hobby kunnen komen? ? ?

prof. dr. Anthonie Stolk

Merkwaardig gedrag van Amerikaanse zwaluwen

Bij genoemde Amerikaanse zwaluwen van de foto hebben wij te doen met een gedrag dat waarschijnlijk met de paring in verband staat. De paring zelf is het echter niet.

Bij de vogels vindt die immers in het algemeen plaats doordat het mannetje het vrouwtje bespringt (**treedt** zoals het officieel wordt genoemd) en vervolgens zijn cloaca tegen die van het vrouwtje aandrukt, zodat het zaad op die manier in de schede van het vrouwtje kan komen. Bij de eendachtigen **Anatidae** komt een lang mannelijk lid of penis voor, dat bij uitstulping naar links is gedraaid.

Paring en balts kunnen soms zeer inspannend zijn en in lichamelijk en geestelijk opzicht veel van de dieren vragen. Het een en ander gaat soms zo ver dat de dieren min of meer in trance geraken en daardoor om zo te zeggen kortere of langere tijd helemaal van de kaart zijn. Het langzaam open en dicht gaan van het oog bij het ene dier en het geheel gesloten houden van de ogen bij het andere en de trilling van de borst zou inderdaad op een bepaalde vorm van trance kunnen wijzen. Hetzelfde kan gebeuren bij dieren die in een felle territoriumstrijd zijn gewikkeld. Volgens de heer Daal zaten de poten in elkaar gestrengeld. Bij het voorzichtig manipuleren van de vogels, vlogen ze het struikgewas in en bleken ze

(ofschoon eerst dood gewaand) springlevend te zijn. Met de verstrengeling van de poten viel het dus toch nog wel mee. Het kan echter gebeuren dat de dieren geruime tijd niet los kunnen komen, als gevolg waarvan ze in paniek kunnen raken. Iets dergelijks wordt soms bij de gewei-gevechten van herten gezien. Persoonlijk hebben wij ook wel een verstrengeling in prikkeldraad waargenomen, alsmede eksters **Pica pica** die zo sterk in de concurrentiestrijd (het betrof hier twee mannetjes) waren gewikkeld dat ze als worstelaars over de grond van een bospad rolden, waarbij nu eens de één en dan weer de ander bovelag. Ook daarbij kunnen de poten worden verstrengeld. Wat de heer en mevrouw Daal hebben gezien is dus niet iets dat nog nooit is geconstateerd. Het is wel een actie die men gewoonlijk niet zo spoedig te zien krijgt: men moet er echt geluk voor hebben. Dergelijke interessante gevallen dienen inderdaad zoveel mogelijk te worden geregistreerd en wij zijn de heer Daal dan ook bijzonder erkentelijk dat hij ons zo'n uitvoerig verslag plus foto zond. Niet voor niets wijzen wij er in onze artikelen van tijd tot tijd op dat men als vogelliefhebber goed moet observeren, omdat het altijd mogelijk is dat iets interessants wordt waargenomen. Wij houden ons in de toekomst aanbevolen voor andere be-

langwekkende waarnemingen en wensen u beiden op Curacao wederzijds een in alle opzichten voorspoedig 1988 toe. N.B. Mochten er van dit geval meer foto's aanwezig zijn, dan houden wij ons met het oog op de analyse van het gedrag ten zeerste aanbevolen.

Zomertijd

Nog enkele dagen en de zomertijd gaat weer in. We moeten, om bij de tijd te blijven de klokken één uur vooruit zetten. Indien u in uw kweekruimte gebruik maakt van elektrische verlichting om de dagen te verlengen, en deze verlichting wordt in- en uitgeschakeld met een schakelklok, zet dan die schakelklok NIET een uur vooruit. HOUD GEWOON DE THANS GELDENE TIJDSINDELING, DE ZGN. WINTERTIJD AAN! Wanneer u de schakelklok wel een uur vooruit zou zetten, dan haalt u daarmee uw vogels onherroepelijk uit het inmiddels wel aangevende ritme met alle gevolgen, zoals plotseling rui, vandiën. DOE NIETS AAN UW SCHA-
KELKLOK Redactie

Over kleurkanaries

Maak er geen kasplantjes van

Sommige vogelliefhebbers gaan er van uit dat kleurkanaries niet in staat zijn te overwinteren als de temperatuur een paar graden onder het vriespunt komt. Er worden in die gevallen soms maatregelen genomen waardoor deze vogels bij normale kamertemperatuur de rust-(winter)periode kunnen doorkomen.

Naar mijn mening is dat wat overdreven, goede huisvesting zonder tocht en een goede beschutting tegen felle, koude wind is natuurlijk noodzakelijk. De vogel zal zich bij een constante, vrij hoge temperatuur wel prettig voelen maar laten we het toch eens even van de andere kant bekijken.

We steken indien mogelijk, de verwarming eens niet zo snel aan, let wel, soms is dat wel nodig als er in dezelfde ruimte b.v. ook tropische vogels gehouden worden of omdat de relatieve luchtvochtigheid veel te hoog is maar daar gaan we hier even niet vanuit.

Door de natuurlijke overgang van zomer naar herfst en vervolgens naar begin winter, zullen onder de vogels die zonder verwarming zitten, de minder vitale exemplaren zich spoedig melden. Een nachtvorstje van een paar graden, gemeten op de kooibodem, kan beslist geen kwaad. Uw vogels slapen meestal toch één á twee meter hoger en ook al zou op slaaphoogte van een paar graden vorst sprake zijn dan zal dat, zolang de temperatuurschommelingen maar niet te groot zijn, voor vitale vogels geen nadelige gevolgen hebben.

Een vogel met huisvesting bij lagere temperatuur zal zich d.m.v. opname van energierijke en voldoende vetrijke voeding, afdoende wapenen tegen de aankomende koudere periode. Z'n soortgenoot, die constant bij kamertemperatuur verblijft, voelt niet de behoefte om een grote weerstand tegen koude op te bouwen. Deze vogel wordt dan ook niet aangespoord om uit de beschikbare voeding de energierijke zaden ook te gebruiken, juist met deze zal hij morsen en in de meeste gevallen worden uitsluitend de zaden met een mindere energiewaarde nog opgenomen. Gezonde vogels niet al te veel verwennen, doen we dat wel dan is dat niet in ons eigen belang maar wat

belangrijker is, dat dit ook niet in het belang van de soort is. Als een vogel ziek wordt, vaak is dat niet de schuld van de vogel maar van de verzorger, dan is een goed verwarmde kooi waarin een constante temperatuur heerst en waar het de vogel aan niets ontbreekt, van levensbelang. Maar evenzo belangrijk is ook voldoende ventilatie en helaas wil dat in kooien waar de verwarming hoog staat, nog wel eens ontbreken. Door onfrisse, bedorven lucht alsmede door een ziekte, vuile kooibodem en door het niet tijdig verversen van drinkwater, ontstaan veel meer problemen dan liefhebbers soms voor mogelijk houden. Het is raadzaam op dit alles scherp te blijven toezien en ondanks dat het vlammetje wat hoger zal oplaaien als er veel geventileerd wordt, dient men de belangrijkheid van voldoende frisse luchtaanvoer niet uit het oog te verliezen. Onvoldoende zuurstof en onjuiste of onvoldoende ventilatie kunnen oorzaak zijn van problemen die op hun beurt negatieve kweekresultaten en onnodig verlies van vogels tot gevolg kunnen hebben. Vogels, die zich bij het eerste nachtvorstje al niet lekker voelen, zijn zeker niet de meest vitale exemplaren. Zulke vogels worden door de verstandige liefhebber uitgevangen, afgezonderd en niet ingezet voor de kweek. Dus een klein gedeelte van natuurlijke selectie.

Wel moeten we het verschil kunnen vaststellen tussen een vogel die stil zit omdat deze zich ziek voelt en b.v. een jonge vogel die overdag met de kop in de veren

zit te slapen. De ervaren liefhebber zal zich daarin niet vergissen, de beginneling kunnen we aanraden goed te observeren, daardoor zal spoedig een juist beeld ontstaan waardoor ook hij de gezondheid uit de zieke vogels zal kennen. Vrijwel elke vogel en zeker de jonge kanaries brer gen in hun eerste levensmaanden vr veel tijd door met rusten, de herfst en winterperiode is de rusttijd en het is du normaal dat er tot en met deze period minder activiteiten zijn waar te nemen dan b.v. aan het begin van de kweekperiode. De zieke vogel is niet bedrijvig, de ze zal evenals het eerder genoemde mir der vitale exemplaar, bij een paar grade vorst zijn minder goede conditie meteen verraden. De gezonde vogel zal zich le venlustig tonen en zal laten zien dat h dat nachtvorstje best kan verdragen.

Er wordt terecht gezegd, dat de basis voor een goed kweekseizoen geleg wordt gedurende de rustperiode, dus n de rui en gedurende de herfst en begi winter. Om die basis nog te versterke kunnen we, naast genoemd stukje n tuurlijke selectie, ook bedenken dat he niet uitgesloten is dat vogels die warr zitten, in verhouding te weinig vette ei zetmeelrijke voeding opnemen. Het i m.i. niet onmogelijk dat mede daardoc t.z.t. de kweekresultaten t.o.v. hun kouc zittende soortgenoten wat achterblijve De warmzittende vogel mag dan vanwe ge minder energieverbruik weinig be hoeft hebben aan bepaalde stoffer toch wordt ook van hem verwacht dat h prestaties zal leveren tijdens de kweek

Om goede prestaties te kunnen leveren denk ik dat de vogel een topconditie moet hebben en die is niet op te bouwen uit eenzijdige, energiearme voeding. Van nature zal de koudzittende vogel zich noodzaak voelen zoveel mogelijk variatie op te nemen om zich, zoals gezegd, te wapenen tegen o.a. de koude, door die variatie in voedselopname heeft deze vogel tevens alles binnen gekregen om ook op ander gebied hogere prestaties te kunnen leveren. Mede daardoor zijn m.i. betere kweekresultaten niet uitgesloten. Het is bekend, dat als er tekorten optreden in de voedselopname, de weerstand van de vogel zal afnemen, juist op zo'n moment van verzwakking krijgen ziekten kans toe te slaan en dat moet voorkomen worden. De verstrekkingen moeten ook in herfst en wintertijd optimaal zijn, vogels die goed in het vlees zitten kunnen tegen een stootje en dus beslist ook tegen paar graden nachtvorst.

Verstrekkingen altijd met mate, dat geldt ook voor wat vetrijke voeding. Het probleem van oververvetting kan, vooral in een kleine ruimte, snel optreden. Minder beweging kan daartoe ook bijdragen en de liefhebber dient ook op dit punt waakzaam te blijven.

Aan de tijdelijk koudere ruimte zitten ook risico's.

De te hoge relatieve luchtvochtigheid hebben we al genoemd, het kan koud en vochtig tegelijk zijn en dat is fout. Dus op dit punt ook de vinger aan de pols houden, oorzaken opsporen en wegnemen. Tocht voorkomen, denk daar ook aan bij plaatsing van een ventilator.

Een ventilator kan overigens goede diensten bewijzen, zowel m.b.t. genoemde luchtvochtigheid als in geval van luchtverversing, aanvoer van frisse lucht is broodnodig maar zonder voldoende afvoermogelijkheden van de afgewerkte lucht blijven er problemen bestaan. Een goede mogelijkheid is, een mini ventilator te plaatsen in de opening van de in het dak geplaatste luchtkoker, eventueel via een schakelklok op bepaalde tijden zijn werk laten doen zonder dat u daarop verder toeziet. En maakt u zich vooral geen zorgen dat de aan te voeren zuurstofrijke lucht te koud zou kunnen zijn. Met een beetje verstandige maatregelen zal dat geen enkel probleem geven. In koude ruimten tijdens vorst geen ijskoud badwater verstrekken, overigens badwater nooit verstrekken kort voordat de vogels i.v.m. duisternis op stok gaan. Ze

moeten even de kans krijgen zich droog te vliegen.

Nog een risico in een koude ruimte. Als een vogel in de donkere nacht schrikt van enig lawaai, b.v. van klappende ramen of deuren van buurtbewoners, van een kat of van een uil, dan kan die vogel geschrokken plotseling zijn slaappleats verlaten en op de kooibodem terecht komen. Als de vogel op een koude kooibodem verschillende uren doorbrengt, kan tijdelijke conditie vermindering het gevolg zijn.

De liefhebber dient dan onmiddellijk in te grijpen, de vogel zelf kan de oplossing niet aandragen. Grijp in zo'n geval niet naar één of ander flesje, rust en warmte met wat makkelijk opneembare voeding doen in zo'n geval wonderen. Plaats het verwarmde kooitje altijd in een voor de vogel vertrouwde omgeving. De echte vogel liefhebber geeft vogels, die om zulke redenen even uit conditie zijn, een eerlijke kans. Daartegenover mag u zich geen goed vogel liefhebber noemen als u zieke en zwakke vogels, kost wat kost blijft proberen in leven te houden. Dat zou inhouden dat deze vogels op een moment dat de ziekteverschijnselen wat minder duidelijk zijn, in de broedkooi terecht zouden kunnen komen en nateelt zouden geven, ook daarmee is geen enkele liefhebber maar ook geen enkele vogelsoort gediend.

Maak van uw vogelverblijf geen ziekenhuis, in geval van nood wel een kortstondig herstellingsoord voor een individueel geval of een ongelukkig terecht gekomen exemplaar maar daarbij moet het dan ook blijven. Op die manier voorkomen we dat we desillusies zelf in de hand werken.

Als gezonde vogels gewend zijn om zonder of met minimale verwarming te leven, dan zal er zodra u verlenging van lichturen gaat geven, geen noemenswaardige vertraging m.b.t. broedrijpheid optreden. Uw vogels zullen b.v. bij een temperatuur van rond het vriespunt, zodra ze ± 14 lichturen hebben, evengoed binnen een paar weken een nest bouwen en een legsel produceren als hun soortgenoten die met dezelfde lichturen bij een hogere temperatuur zitten. Toch is met het moment van plaatsing van de vogel in de broedkooi, tevens het moment aangebroken de temperatuur een weinig op te voeren. Zodra er eitjes zijn, die in de meeste gevallen geraapt worden om ze buiten het nest een paar dagen te bewa-

ren, dient de temperatuur wel constant om en nabij de 10°C te blijven. Zoniet, dan zou de kiemkracht van de eitjes af kunnen nemen en dat mag niet gebeuren.

Ook al rapen we de eitjes niet, is vanaf dat moment toch genoemde constante temperatuur van belang, de pop zal immers het eerste en mogelijk ook nog het tweede eitje niet constant warm houden en bij een te lage temperatuur zou het ook in dit geval dus mis kunnen gaan.

Tot slot nog even iets over legnood, die volgens verhalen die we horen veelvuldig zou optreden in koude vogelverblijven. Ik sluit niet uit dat dit voorkomt maar geloof evenmin dat een lagere temperatuur dan altijd oorzaak van legnood is. Onjuiste voeding, onvoldoende kalkopname, gebrek aan vitamines alsmede aan mineralen en sporenelementen zijn m.i. de grootste veroorzakers van legnood en in veel mindere mate of mogelijk zelfs helemaal niet de paar graden lagere temperatuur. Graag geef ik toe dat, als deze problemen aan de orde zijn in een koude ruimte, de rampen niet te overzien zijn. Maar de gevolgen van dit alles zullen ook in een sterk verwarmde ruimte van zich doen spreken.

Een zijsprongetje. Hebt u al eens rode bloedmijten ontdekt in een koude ruimte? Ik niet.

Verzorg uw vogels goed, verstrek een zo juist mogelijke voeding waarbij met omgeving, temperatuur en huisvesting rekening is gehouden en u merkt, dat ze zonder enig probleem voldoende weerstand opbouwen waardoor ze geen hinder ondervinden van een paar graden vorst. Om de zwakkeling, die betreffende weerstand niet heeft opgebouwd, moeten we niet treuren. Het klinkt onsympathiek maar zeker is, dat een onbarmhartig harde selectie de kans op goede kweekresultaten aanzienlijk zal verhogen. Maak er in elk geval geen kasplantjes van, kamertemperatuur is beslist overbodig.

A. van Eck

BRONZEMANNETJES

De laatste jaren wordt de Westeuropese vogelwereld "overspoeld" met heel wat vogels van op Java, Borneo, Sumatra, Bali, Timor, Nieuw-Guinea en heel wat kleinere eilanden. Vele soorten kenden we totnogtoe slechts uit museum-collecties onder de vorm van meestal vorige eeuw verzamelde balgen.

In de recentere jaargangen van o.a. "Onze Vogels" en "Die Gefiederte Welt" treffen we dan ook regelmatig broedresultaten aan met vogels die een tiental jaar geleden voor de liefhebberij onbekend waren.

Bij de kleinere soorten zaadeters zijn het vooral vertegenwoordigers van het geslacht *Lonchura* die aangeboden worden.

Volgens "Peters Checklist of Birds of the World – deel XIV" omvat het geslacht *Lonchura* 28 soorten die in het Nederlands aangeduid worden als nonnen (13 soorten), rietvinken (7 soorten), bronzemannetjes (7 soorten) en muskaatvinken (1 soort). Bij andere systematici vinden we afwijkende indelingen naar gelang ze tot wat de Engelsen de "lumpers" (wetenschappers die zoveel mogelijk soorten in één geslacht willen onderbrengen) of de "splitters" (zij die slechts heel nauw verwante soorten in hetzelfde geslacht onderbrengen) behoren.

De eerste groep rekent naast hogerge-noemde soorten ook nog de rijstvogels (*Padda*), lood- en zilverbekken (*Euodice*), parelhalsamadines (*Ocintospiza*) ekstertjes (*Spermestes*) en dwergekstertjes (*Lepidopygia*) tot het geslacht *Lonchura*. Bij de tweede groep, waartoe o.a. de eminente Westduitse ornitholoog Dr. Wolters behoort, valt het geslacht *Lonchura* nog uiteen in de eigelijke *Lonchura*'s (de bronzemannetjes en de muskaatvink), *Heteromunia* (witborstrietvink) en *Munia* (overige rietvinken en nonnen).

Studies van het gedrag, de snaveltekening van de jongen en andere kenmerken wijzen uit dat de "lumpers" heel wat soorten bij *Lonchura* rangschikken die beter afzonderlijk worden ondergebracht in hogerge-noemde geslachten (cfr. Checklist of Birds of the World)

Wetenschappelijk gezien vormen nonnen en rietvinken één grote subgroep met uitzondering van de witborstrietvink die wegens het ontbreken van de spitse middelste staartpennen apart wordt on-

dergebracht. Een tweede grote subgroep vormen de bronzemannetjes samen met de muskaatvinken. Nonnen werden vroeger samen met de bronzemannen en de muskaatvink wel eens ondergebracht in het geslacht *Munia* en rietvinken in *Donacola*. Ook *Uroloncha* kan men als oude geslachtsnaam aantreffen. Vooraf wil ik nog stellen dat in wat volgt de geslachtsnaam *Lonchura* terugslaat op de 28 soorten zoals hoger omschreven. *Lonchurasoorten* zijn beperkt tot Azië en Oceanië, in ornithologische termen de Indo-australische regio.

Van de meeste soorten werden heel wat ondersoorten c.q. overgangsvormen beschreven. Bij sommige zijn de verschillen heel summier, bij andere zeer uitgesproken. Ik denk hier bijvoorbeeld aan de zwartkopnon (*Lonchura malacca atricapilla*) en de driekleurnon (*Lonchura malacca malacca*) die beide een ondersoort zijn van wat in het Duits "Schwarzbauchnonnen" (zwartbuiknonnen) genoemd worden. Persoonlijk heb ik mijn bezwaar tegen die naam want er komen heel wat nonnen voor met een zwarte buik (bijvoorbeeld de witkopnon) die niet tot de soort gerekend worden. Langs de andere kant daarentegen zijn er rassen van de zogenaamde zwartbuiknon die helemaal geen of nauwelijks een zwart buik hebben zoals de tegenwoordig nogal vaak ingevoerde Maleise zwartkopnon (*Lonchura malacca sinensis*).

Na deze nogal omslachtige inleiding zou ik nu het eigenlijke onderwerp van dit artikel willen aanvatten, de bronzemannetjes.

Sinds lang worden deze vogeltjes in diverse soorten en ondersoorten ingevoerd maar ze hebben nooit veel belangstelling genoten bij de vogelliefhebbers alhoewel ze tot de gemakkelijkst fokbare soorten behoren.

Toen in recentere jaren enkele zeldzame soorten aangeboden werden was er

een kortstondige belangstelling vanwege de "broodkwekers" doch deze spontane (lees "financiële") interesse is ondertussen weer geluwd. Net zoals vroeger moet men bronzemannetjes opnieuw bij enkele tientallen gespecialiseerde liefhebbers zoeken die er dan ook natuurbroed mee bedrijven.

Een van de bronzemannetjes is beroemd geworden als voorouder van de Japanse meeuwjes. Liefhebbers van kleurmeuwen kochten dan ook af en toe een bronzemannetje om hun meeuwjes te verbeteren. Meestal brachten dergelijke kruisingen een terugloop in formaat mee en toen men ondervond dat hybriden met diverse nonnensoorten, vooral de witkopnon, betere resultaten gaven was ook de belangstelling voor de bronzemannetjes bij deze liefhebbers verdwenen.

Soorten

1. *Lonchura tristissima* – Treurbronzemannetje

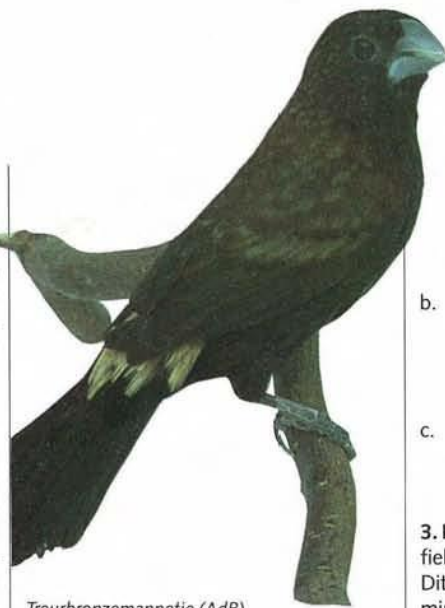
Zoals de naam laat vermoeden een nage-noeg eenkleurige soort met een opvallend gele stuit. Dit geldt tenminste voor drie van de vier ondersoorten.

- Lonchura tristissima tristissima* 1865 (Wallace) Vogelkopschiereiland, Nieuw-Guinea
- Lonchura tristissima hypomelaena* 1934 Stresemann en Paludan Weylandgebergte, Nieuw-Guinea
- Lonchura tristissima calaminoros* 1916 (Reichenow) Zuidelijk Nieuw-Guinea, Oranje en Nassaugebergte, oostelijk tot de Noordrivier, Noordelijk Nieuw-Guinea tussen Mamberano en Hydrographergebergte, het eiland Karkar
- Lonchura tristissima leucosticta* 1879 (d'Albertyn en Salvadori) Zuidelijk Nieuw-Guinea van Flyrivier tot Noordrivier.

De laatste ondersoort is nogal afwijkend getekend van de andere. Lichtbruin met witte stiptekening, vandaar de Neder-

landse naam "parelbronzemannetje" (gepareld bronzemannetje). Wegens die afwijkende tekening worden ze door sommige auteurs (o.a. Goodwin, Wolters) als een aparte soort (*Lonchura leucosticta*) beschouwd. Ook in Peters' Checklist wordt deze laatste als afzonderlijke soort behandeld, dit echter met het nodige voorbehoud.

De eerste treurbronzemannetjes zouden in 1933 ingevoerd zijn in Engeland en kwamen in London Zoo terecht. Het ging heel waarschijnlijk om de ondersoort "calaminoros". Er wordt verder niets over vermeld en het duurde tot enkele jaren geleden dat ze in vrij groten getale weer in Europa in de handel opdoken. De eerste exemplaren zag ik zelf bij Maroy-Zoo, Waregem (België). Zoals zovele andere zelfdzame soorten werden ze door de Zwitserse Dr. Burkard ook reeds wat eerder privé ingevoerd. Als u weet dat deze Zwitserse doctor in de economie en aannemer aan de heer Bregulla als het ware een privé-verzamelaar heeft die van op alle denkbare en ondenkbare eilanden en eilandjes in de Indische oceaan vogels verstuurt zal het geen verwondering wekken de namen van hogerge-noemd duo regelmatig in de literatuur aan te treffen. Op die manier slaagt de excentrieke Zwitser erin een ware waslijst samen te stellen van wereld- en Europese primeurs wat broedresultaten betreft. Onlangs verscheen in "Onze Vogels" ook een broedverslag met deze vogels.

Treurbronzemannetje (AdB)

2. Lonchura molucca – Molukkenbronzemannetje

Zwart masker, keel en bovenborst, bruine bovenzijde en gegolfde onderzijde (cfr. Duitse naam = Wellenbauchbronzemännchen), witte stuit en bovenstaartdekveren. Zoals de andere soorten een lengte van om en bij de 11 cm.

Voor het eerst ingevoerd werd dit bronzemannetje in 1879, mogelijk nog eens in 1921. In het begin van de tachtiger jaren werd het in grotere aantallen ingevoerd en aangeboden. Ondertussen werden ook heel wat broedresultaten behaald.

We onderscheiden een drietal ondersoorten.

- a. *Lonchura molucca molucca* 1766

(Linnaeus) Sula-eilanden, Molukken (Ambon, Buru, Ceram, Obi, Batjan, Ternate, Halmahera), Celebes (met uitzondering van het zuidelijke schiereiland).

- b. *Lonchura molucca vagans* 1929 (Meise) Zuid-Celebes met Tukang Besi-eilanden, Timor, Timorlaut, Seramlaut, Kisui, Kur, Taam, Tajandu, Manawoka en Kei-eilanden
- c. *Lonchura molucca propinqua* 1890 (Sharpe) Flores, Sumba, Kalao, Kalao-tua

3. Lonchura leucogastroïdes 1856 (Horsfield en Moore) Javabronzemannetje

Dit bronzemannetje lijkt goed op de nominaatvorm van het gestreepte bronzemannetje (*Lonchura striata striata*) doch heeft geen witte stuit. Ze komen voor op zuidelijk Sumatra, Java, Bali en Lombok. Ze werden door de mens overgebracht naar de omgeving van Singapore waar ze zich met succes wisten te handhaven. Zwart masker, keel en bovenborst, bruine bovenzijde met zwakke schachtstrepen, onderzijde wit.

Javabronzemannetjes werden ook vroeger herhaaldelijk ingevoerd doch in vele gevallen niet als bijzondere soort herkend. Door de Nederlandse koloniale op Java werden ze "priet" genoemd, wat duidelijk verwijst naar hun vaak gehoorde roep. Broeden doen ze uitstekend en bij mij gebeurt dit bovendien in kolonieverband (een viertal paartjes samen in de binnenvolière).

Molukken bronzemannetje (WA)

Gepareld bronzemannetje (CS)

usel

De

BRONZEMANNETJES

Er worden geen ondersoorten beschreven.

4. *Lonchura fuscans* 1852 (Cassin) Borneobronzemannetje

Dit bijna volledig zwartbruin bronzemannetje onderscheidt zich onmiddellijk van het treurbronzemannetje door het ontbreken van het geel aan de stuit.

Er worden geen ondersoorten beschreven. Ze komen voor op Borneo, Natuna, Cagayan Sulu en de Banguey-eilanden. Ze werden voor het eerst in 1928 door Martin bij een Engelse liefhebber gesignaleerd en in 1931 kwam een groter transport binnen.

In 1939 kreeg wijlen C. af Enehjelm in Denemarken 32 vogels binnen via Engeland. Ze waren zeer moeilijk te akklimatiseren en slechts 5 vogeltjes overleefden. Met die overblijvenden wist W. Langberg, die ze ondertussen gekregen had, het eerste broedresultaat te behalen.

In Engeland duurde het tot 1960 eer ze gekweekt werden. In het begin van de tachtiger jaren doken ze terug in vrij grote hoeveelheden op bij de Europese importeurs en bleken niet zo gevoelig zoals in de oudere literatuur vermeld werd. Dit zal wel te danken zijn aan de gewijzigde transportmodaliteiten.

5. *Lonchura striata* Gestreepte bronzeman en Spitsstaartbronzeman

Tot deze groep behoren de best bekende bronzemannetjes. De diverse ondersoorten vallen uiteen in twee hoofdgroepen

a. Gestreepte bronzemannetjes (westelijke vorm)

– *Lonchura striata striata* 1766 (Linnaeus) en Indisch schiereiland Sri Lanka (Ceylon)

– *Lonchura striata fumigata* 1873 (Walden)
Andamaneneilanden

– *Lonchura striata semistriata* 1874 (Hume)
Nicobareneilanden

Ze lijken goed op het Javabronzemannetje doch hebben een lichte stuit.

b. Spitsstaartbronzemannetjes (oostelijke vorm)

– *Lonchura striata acuticauda* 1836 (Hodgson)

Van Garhwal in het westen, oostelijk door Nepal, Sikkim en Bhutan to Assam en Zuidoostelijk door Bihar, West-Bengalen, Oost-Pakistan en Birma tot Noord-Thailand

– *Lonchura striata subsquamicollis* 1925 Baker. Uiterste zuidoosten van Birma en zuidoost en zuidelijk schiereiland Thailand, door Indochina en Maleisisch schiereiland tot Sumatra en Banka.

– *Lonchura striata swinhoei* 1882 (Cabanis)
Zuid-China

Dit is hoogst waarschijnlijk de voorouder van het Japans meeuwtje. Dit vogeltje werd in feite door de Chinezen gedomesticeerd en pas later naar Japan gebracht. Aangezien het vooral de ondersoort "swinhoei" is die in China voorkomt besluit men dat dit de wildvorm van het Japanse meeuwtje is. In het zuiden van China komt ook "subsquamicollis" voor doch veel minder algemeen.

– *Lonchura striata phaethontaptila* 1926 Oberholser
Taiwan (Formosa)

De Taiwan-vorm van "swinhoei" met minder strepen op de onderzijde en iets kleiner. In Peters' Checklist wordt deze ondersoort niet erkend en beschouwd als synoniem met voorgaande.

Spitsstaartbronzemannetjes lijken op de eenkleurige donkerbruine japanse meeuwen maar ze zijn kleiner. Men zou ze de "wilde" Japanse meeuwtjes kunnen noemen.

6. *Lonchura leucogastra* Witbuikbronzemannetje

Overwegend bruin met een witte buik

a. *Lonchura leucogastra leucogastra* 1846 (Blyth)

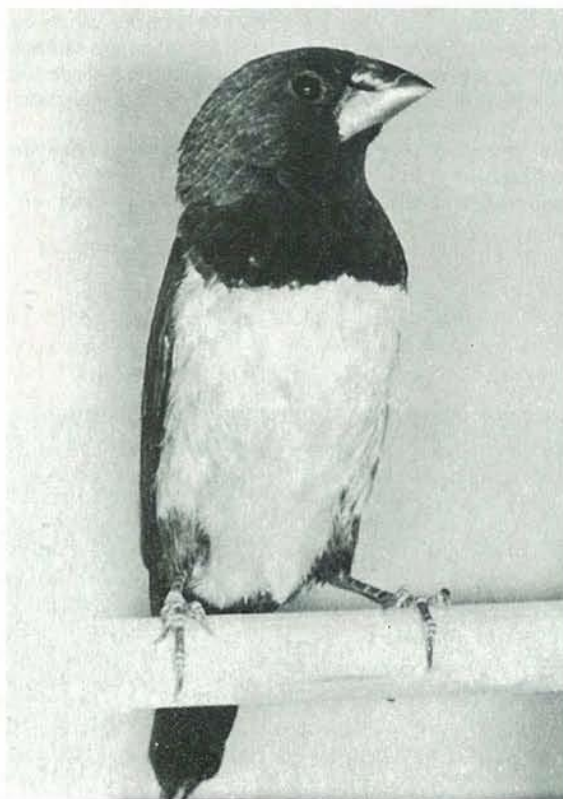
Thais schiereiland, Maleis schiereiland en Sumatra

b. *Lonchura leucogastra smythies* 1958 Parkes Zuidwest Sarawak op Borneo (omgeving van Kuching)

c. *Lonchura leucogastra castanonota* 1938 Mayr
Zuid-Borneo

d. *Lonchura leucogastra palawana* 1962 Ripley en Rabor
Oost- en Noordoost-Borneo, Sulu archipel, verder op de Filippijnse eilanden Palawan, Busuanga en Culion

e. *Lonchura leucogastra manueli* 1958 Parkes

BRONZEMANNETJES

Filippijnen, middelste en zuidelijke eilanden

(Basilan, Mindanao, Siquijor, Bohol, Cebui en Negros)

f. *Lonchura leucogastra everetti* 1877 (Tweeddale)

Noordelijke Filippijnen (Luzon, Mindoro, Cantaduanes, Polillo)

Deze bronzemannetjes werden regelmatig ingevoerd maar dikwijls verward met gestreepte bronzemannetjes alhoewel er duidelijk onderscheid is. Persoonlijk herinner ik mij een vrij groot aantal gezien te hebben bij dhr. Maroy, Waregem (België) in het begin van de zeventiger jaren. Hij bood ze aan als Filippijnse bronzemannetjes zodat ik veronderstel dat het ging om de vorm "manueli" of "everetti".

De laatste jaren zag ik ze nergens meer aangeboden.

7. *Lonchura kelaarti* Bergbronzemannetje

Deze soort is beperkt tot enkele hoger gelegen gebieden van India en Sri Lanka (Ceylon). Ze leven hoger en in vochtiger gebieden dan de meer verspreide ge-

streepte bronzemannetjes die in dezelfde streek leven.

a. *Lonchura kelaarti kelaarti* 1863 (Jerdon)

Bergland van Sri Lanka vanaf 800 m tot boven 2000 m

b. *Lonchura kelaarti jerdoni* 1844 (Hume)

Zuidwestkust van India van Mysore tot Zuid-Kerala

Een derde ondersoort "*Lonchura kelaarti vernayi*" uit het Visakhapatnamdistrikt van Andhra-Pradesh (Oost-India) is waarschijnlijk niet te onderscheiden van vorige soort. Deze soort werd beschreven aan de hand van vogels in juveniel vederkleed (jerdoni's). Bergbronzemannetjes werden nooit in grote aantallen ingevoerd en kwamen meestal per uitzondering mee met zendingen driekleurnonnen, muskaatvinken en gestreepte bronzemannen. Door de terugloop van de importen uit India is de kans nu nog kleiner geworden. Daar hun biotoop vrij hoog gelegen is kwamen ze waarschijnlijk niet voor in de normale vanggebieden met uitzondering van een afgedwaald exem-

plaar. Acht vogels van het ras "jerdoni" werden in 1971 in Duitsland ingevoerd. Zelf zag ik enkele jaren terug een exemplaar bij keurmeester Jacques Bontinck, Schellebelle (België). De tweede ondersoort vindt men in de Nederlandse vogelliteratuur ook terug als Jerdons bergbronzemannetje.

8. *Lonchura punctulata* – Muskaatvink

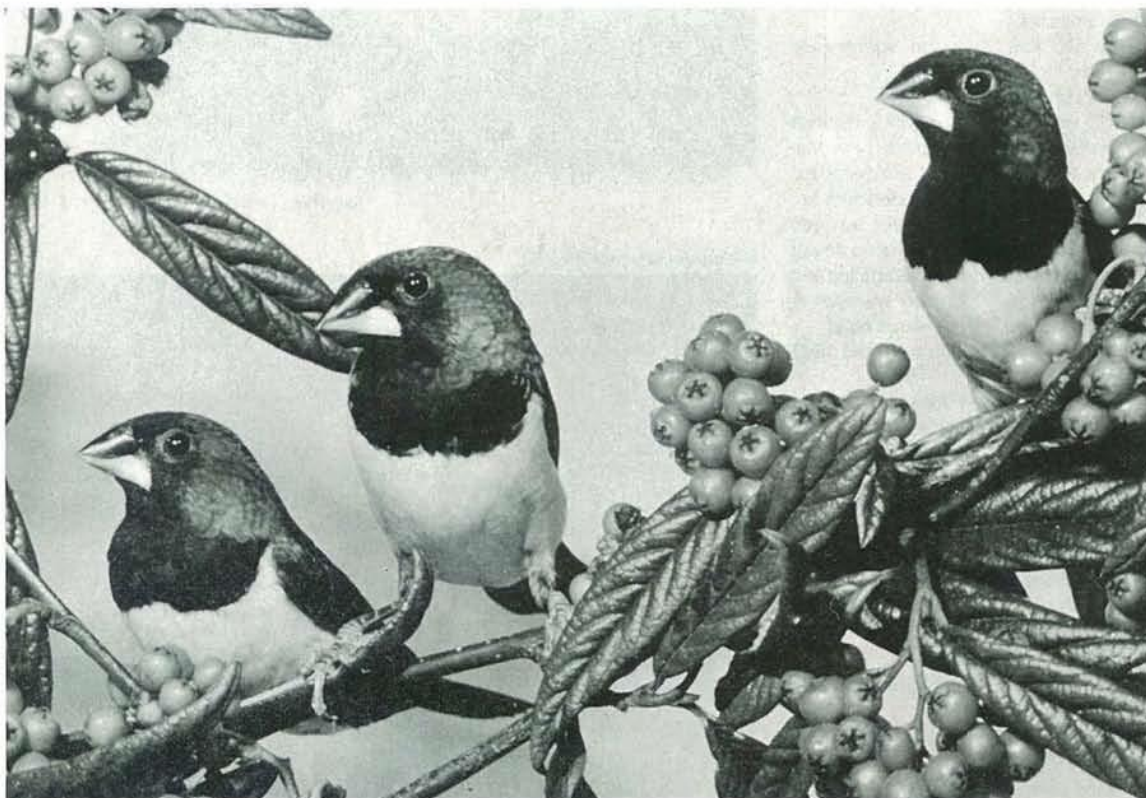
Alhoewel de term "bronzemannetje" ontbreekt in de Nederlandse benaming hebben we hier ook te doen met een vogel tot deze groep behoort. Muskaatvinken zijn het nauwst verwant aan het bergbronzemannetje (*Lonchura kelaarti*).

Dit vogeltje heeft een zeer uitgebreid verspreidingsgebied en er worden niet minder dan 12 ondersoorten beschreven.

a. *Lonchura punctulata punctulata* 1758 (Linnaeus)

Sri Lanka, India met uitzondering van Assam en het dorre noordwesten, laagplateaus van Nepal en Sikkim.

In Bhutan en Oost-Pakistan over-

BRONZEMANNETJES

gangsvorm met het volgende ras. Deze overgangsvorm wordt wel eens als afzonderlijke subspecies "Lonchura punctulata catervaria 1954 Koelz" beschreven.

De nominaatvorm was vroeger het meest ingevoerde geografische ras (vanuit India)

- b. *Lonchura punctulata subundulata* 1872 (Goodwin-Austin)
Assam en vlakten en laagplateaus van Birma. In de "Birds of Burma" van Smythies wordt als synoniem "lineoventer" (Hodson) opgegeven.

- c. *Lonchura punctulata fretensis* 1931 (Kloss)

Maleisisch schiereiland, Sumatra en Nias-eilanden

Wordt momenteel het meest ingevoerd vanuit Singapore, een van de belangrijkste draaischijven van de internationale vogelhandel. In het najaar van 1986 kreeg dhr. Jacques Verduyze uit Kortrijk een honderdtal exemplaren van deze ondersoort binnen.

- d. *Lonchura punctulata nisoria* 1830 (Temminck)

Gelijkt zeer goed op voorgaande soort.

Java en Bali.

Uit een gemengde zending nonnen en rietvinken kon ik bij de heer Marroy, Waregem (België) een drietal exemplaren van deze ondersoort kopen. Wat me vooral opviel was een vrij duidelijke golftekening op de rug wat ze vrij goed doet verschillen van voorgaande ondersoort waarvan ik ook een zestal exemplaren bezit.

- e. *Lonchura punctulata baweana* 1963 Hoogerwerf

Bawean-eilanden (Javaanse zee)

- f. *Lonchura punctulata fortior* 1928 (Rensch)

Kleine Soenda-eilanden (Lombok en Sumbawa)

- g. *Lonchura punctulata sumbae* 1944 Mayr

Kleine Soenda-eilanden (Soemba)

- h. *Lonchura punctulata blasii* 1912 (Stresemann)

Eilanden Flores, Lomblen, Savoe, Timor, Kisar, Roma, Letti, Babar en Tanunbar

- i. *Lonchura punctulata particeps* 1920 (Riley)

Zuid-, Centraal- en Noord-Celebes

Java bronzemantje (CS)

Spitsstaart bronzemantje (CS)

Witbuik bronzemantje (CS)

Witbuik bronzemannetje (CS)

Berg bronzemannetje (CS)

Borneo bronzemannetje (CS)

- j. *Lonchura punctulata cabanisi* 1872 (Sharpe)
Filippijnen (Luzon, Mindoro, Panay—ingevoerd op Palau)

- k. *Lonchura punctulata topela* 1863 Swinhoe
Deze ondersoort doet het meest aan een bronzemannetje denken qua kleurpatroon.

Zuid-China, Taiwan (Formosa), Hainan, Indochina, waarschijnlijk Zuidoost-Birma (één exemplaar verzameld door een expeditie was waarschijnlijk wintergast en vogels gezien op 1600 m hoogte in de Sadonheuveld en de Ngawchang-vallei zouden standvogels van ditzelfde ras zijn)

Uitgezet in Australië, op Hawaï, Mauritius, Réunion, en de Seychellen.

Een tiental jaren terug werd deze ondersoort zeer veel ingevoerd en aangeboden als "Chinese Muskaatvink"

Muskaatvink (CS)

usel

De,

BRONZEMANNETJES

In juli 1987 zag ik enkele exemplaren bij dhr. Lemmens in Putte (Mechelen-België)

1. *Lonchura punctulata yunnanensis* 1958 Parkes
Gebergte van Yunnan en Noord-oost-Birma

Muskaatvinken behoren van oudsher tot de meest ingevoerde soorten. De rassen *punctulata* (India) *topela* (China) *fretensis* (Maleisië) *subundulata* (Achter-Indië) en *nisoria* (Java) zijn met zekerheid al in Europa gehouden zonder daarom alsdusdanig herkend te zijn geweest. Broedresultaten worden vrij weinig vermeld doch dit heeft te maken met het kleine aantal pogingen die met zo'n goedkope vogeltjes ondernomen worden. Uit het uitstekende werkje van Cees van Berkel "Prachtvinken" weet ik dat dit een van de eerste vogeltjes was waarmee onze eminente redacteur broedresultaten haalde.

Besluit

Ik hoop met de uitgebreide beschrijving van de diverse bronzemannetjes deze vogeltjes de belangstelling gegeven te hebben die ze stellig verdienen. Vooral in kleine groepjes gehouden beleeft men veel plezier eraan. Als bijkomend voordeel heeft men dan minder last met het nogal moeilijke geslachtsondscheid en laat men dit aan de vogels zelf over. Overtollige mannen of poppen in een kolonie geven meestal niet de minste moeilijkheden. Wel kan het voorkomen als er teveel overtollige popjes zijn dat deze hun eieren leggen in nesten van andere wat het bebroeden natuurlijk moeilijker maakt. Eens het broeden begonnen kan men via de gebruikte kleurringen vaststellen wie met wie samenkomt. Een notaboekje bij het observeren bleek altijd handig om te noteren welke vogeltjes men zag zingen. Na enige tijd is men dan toch precies op de hoogte wat het geslacht van zijn vogels betreft.

Mochten er liefhebbers van bronzemannetjes geïnteresseerd zijn om contact met mij op te nemen dan mogen ze dat gerust doen via de redactie. Dan zouden we misschien eens kunnen inventariseren wat er aan soorten in onze Lage Landen aanwezig is.

Tekst: Lucas van Praet

Foto's: Wout Akkermans, Ton de Bruijn en Cees Scholtz

"DE KAF - O - MATIC"

"KAF-Zaadblazer"
Electr.-volautomatisch

bespaar nú, veel geld,
veel geld.

De KAF-O-MATIC scheelt geld.

Voor verkoop
en informatie: **KEMO-ALKMAAR**

Verdronkenoord 48 - 1811 BG Alkmaar
Telefoon 072 - 15 57 85 - 33 23 23

NIEUW! - NIEUW! - NIEUW! HENNEPVEZEL

GEHU-KOOIEN
Boomcateweg 10
7442 BH Nijverdal
tel.: 05486-16187

Wij zijn importeur van de **NIEUWE HENNEPVEZEL**. De ideale bodembedekking voor al uw vogels. Natuurzuiver, zonder insecticide, vochtopname 500%, inhoud 200 ltr. inhoud 200 liter per zak.

Reeds verkrijgbaar bij:

Dierenspec. zaak **Litjens**, Weert, 04950-20007
Dierenspec. zaak **Hanissen**, Veenendaal, 08385-10183
Goois dierencentrum Bussum, 02159-31291
Zaadhandel **Demi**, Apeldoorn, 055-424564
Dierenspec. zaak **Scherer**, Zwolle, 038-531700
Dierenspec. zaak **Het Beest**, Den Haag, 070-455119
Dierenspec. zaak **Felican**, Leek, 05945-16679
Dierenspec. zaak **Schaver**, Ter Apel, 05995-1279
Dierenspec. zaak **Zoetman**, Glanerbrug, 053-612098

OOK VERKRIJGBAAR VIA DE VAKHANDEL.

Paringsproblemen

Om bij zebra-vinken het mannetje van het vrouwtje te onderscheiden is voor ons vogelliefhebbers geen kunst. Zoals bekend is het verenkleed van het vrouwtje zeer eenvoudig: lichtbruine rug en lichtgrijze onderkant.

Het karakteristieke zwart-wit-zwarte streep patroon schuin onder de ogen en de rode snavel zijn gebleven. Bij het mannetje komen daar nog fraaie kleurpartijen bij: grote roestbruine wangvlekken, een breed zwartwitgolvend patroon aan de hals en het bovenste deel van het borst en brede roestbruine strepen met witte stippen onder de aangelegde vleugels.

Van dieren kan men als regel zeggen dat ze elkaar persoonlijk tussen de soortgenoten herkennen. Dit geldt zelfs voor het geval als bijvoorbeeld de ene grauwe gans als twee druppels water op de ander lijkt. Bij een groot aantal dieren is dit zo, maar niet bij jonge zebra-vinken. Het grote verschil tussen mannetje en vrouwtje valt hun zelfs niet op.

Neemt men jonge vogels bij de ouders weg voordat ze 35 dagen oud zijn geworden, dan leren ze dit verschil hun leven lang niet meer. In de zebra-vinkfamilie blijkt in de periode na de 35ste dag het volgende te gebeuren. De tot dan zo zorgzame vader begint in zijn opgroeiende zonen rivalen voor de gunsten van zijn vrouwtje (hun moeder) te zien. Hij toont waartoe hij in staat is, hakt krachtig op ze in en rust niet voordat hij ze uit zijn familie heeft verdreven. De jongen hebben vanaf dat ogenblik niet meer verdwijnen de woede ten opzicht van alles wat maar enigszins op hun vader lijkt. In de praktijk dus tegen alle zebra-vinkmannen. Men zou kunnen zeggen dat het onderscheid tussen mannetjes en vrouwtjes er door de vertoornde vader wordt ingeranseld. Natuurlijk is dit een pijnlijke ervaring, maar ook een bijzonder nuttige en doelmatige. Zou die er immers niet zijn, dan zou het later bij de paarvorming tot een

pijnlijke verwarring en vreemde vergissingen kunnen komen.

De bontgekleurde bijeneters *Merops apiaster* blijken bij wijze van spreken alles van te voren ingecalculiseerd te hebben, want behalve dat ze helemaal niet weten hoe hun partner eruit ziet, weten ze zelfs niet eens of ze zelf een mannetje of een vrouwtje zijn.

Bonte zwermen van honderden (en eventueel zelfs duizenden) van deze fraaie vogels die wat op gierzwaluwen *Apodidae* lijken, maar er niet mee verwant zijn (ze behoren met de hoppen *Upupa epops* en ijsvogels *Alcedinidae* tot de orde van de scharrelaars *Coraciidae*) komen eind april/ begin mei vanuit het warme Afrika naar hun broedgebieden in Zuid-Frankrijk en Spanje.

De bruidswerving begint onmiddellijk in de takken van de bomen. De bijeneter verjaagt eerst elke soortgenoot, zodra er behalve zichzelf meer dan één partner van onbekend geslacht op dezelfde tak plaatsneemt. Op die manier wordt er bijgevolg voor gezorgd dat er nooit meer dan twee bijeneters tegelijk op dezelfde plek zitten. Door deze vogels wordt een baltsrevier verdedigd. Hieronder moeten wij een kleine plek verstaan, waar alleen wordt gebalst, maar niet gegeten of gepaard, geen nest wordt gebouwd en niet voor de jongen wordt gezorgd.

Overigens blijkt de balts zo ingewikkeld te zijn, dat die geen enkele storing verdraagt. Mannetjes en vrouwtjes zijn uiterlijk zo gelijk, dat ze niet uit elkaar te houden zijn. Met het oog daarop moeten twee partners eerst ontdekken of ze van verschillend geslacht zijn en zo ja, wie van de twee dan wel het mannetje en wie het vrouwtje is. Daar ze het zelf niet weten, blijken ze bij toerbeurt de rol van mannetje en vrouwtje te spelen, **volkomen los van het feit wat ze werkelijk zijn.**

De enige regel is, dat als de één mannetje speelt, de ander de rol van het vrouwtje op zich moet nemen en omgekeerd.

De vogels gaan dicht naast elkaar zitten en kijken elkaar aan. De veren worden achter aan de kop opgericht, terwijl karakteristieke schokkende opwaartse bewegingen met de kop worden gemaakt.

De pupillen worden bij elke schok kleiner en de iris licht intensief rood op. Zo werpen de vogels elkaar vurigverliefde blikken toe. Bovendien slaan ze bij toerbeurt denkbeeldige bijen op de buik van de partner dood.

Speelt het mannetje juist de rol van het vrouwtje, dan behoort het ook tot het ritueel dat hij tussendoor steeds weer de vrouwelijke houding aanneemt, waarmee op ondubbelzinnige wijze tot paren wordt uigenodigd. Overigens is dit echter symbolisch bedoeld, want tot een paring komt het nog lang niet.

De bijeneters stellen aanvankelijk de partner nog vaak teleur. Vermoedelijk vindt een mannetje het op de duur niet prettig als hij door zijn partner te dikwijls in de rol van het vrouwtje worden gedwongen. Hieruit volgt dat de andere ook een mannetje is. Zo'n onbehaaglijk gevoel treedt blijkbaar ook op als twee vrouwtjes met elkaar baltsen of als twee verschillende partners elkaar niet zo graag mogen. Zo kan deze sekstest van steeds nieuwe huwelijkskandidaten dagenlang doorgaan. Eerst als ze in volle harmonie elkaar gevonden hebben, blijven ze dicht tegen elkaar aan slapen en zijn ze een huwelijkspaar geworden, dat zich aan de voortplantingswerkzaamheden kan gaan wijden.

De eerste paring volgt pas ongeveer tien dagen later, als ze de merkwaardige nestholten in de steile helling hebben gegraven en bij wijze van spreken compleet zijn ingericht. Paarvorming en paring zij bij deze vogels dus helemaal niet hetzelfde en kan tot kleinere of grotere problemen leiden. Het feit dat mannetje en vrouwtje zich al geruime tijd vóór de paring als vast paartje aaneensluiten, is ongetwijfeld een bewijs voor het bestaan van de bindingsdrang als basis voor het huwelijk.

Prof. dr. Anth. Stolk

DIAMANTDUIFJES OP OM

Voor dat het thema tentoonstellen van diamantduifjes (*Geopella cuneata*) aan de orde komt eerst iets over kweek, verzorgingen en nestbouw, en het belangrijkste de aanschaf. Oorspronkelijk komen de diamantduifjes uit Australië, vooral uit het midden en noorden waar ze leven op de graslanden. De exemplaren die wij bij de liefhebbers tegenkomen zijn hier gekweekte exemplaren, daar er een uitvoerverbod is en de diamantduif al heel lang bekend is bij liefhebbers, juist als kweekvogel. Men spreekt van meer dan honderd jaar. Hoe lang, dat is niet de vraag, wel kan gesteld worden dat de diamantduif gedomesticeerd en een goede kweekvogel is. Bij aanschaf de vogels per koppel en als nodig alleen in een kistkooi van zo'n 80x40x40 of in vluchtje van 100x80x200 laten acclimatiseren.

Nadat de duifjes geacclimatiseerd zijn, kunnen zij samen met bijv. kleine tropen in een grote vlucht, niet met soortgenoten.

Beter is het de vogels per koppel in een apart vluchtje en een reserve vlucht voor jonge vogels.

In de winter kan het nodig zijn om door middel van een T.L. lamp bij te lichten, daar er in deze donkere maanden te weinig lichturen zijn.

Bij de vlucht of volière hoort een tocht en vorstvrij nachthok of de vogels moeten in de wintermaanden binnen ondergebracht worden.

Hoe ziet de wildkleur diamantduif eruit? In het algemeen is de duivin iets bruiner en doffer van kleur met blekere oogrand en is smaller en kleiner van formaat.

De grootte van de diamantduif is ca. 18/19 cm maar er zijn meer kleinere dan te grote exemplaren.

De voeding: Een goed tropenmengsel, iets hennep, wat lijnzaad, aangevuld met witzaad, onkruidzaden, opfokvoer voor kanaries of torpen, maanzaad, universeelvoer, grit en mineralen, schoon bergzand en verder muur, sla, andijvie, witlof, kool, en ruim graspluimen.

Het broeden:

In de broedtijd is de oogring van de doffer iets feller van kleur en ook iets groter, c.q. breder.

De balts: Hierbij loopt de doffer om de duivin heen, met uitgespreide staart en met opgezette krop hevig koerend, en herhaaldelijk buigend; een prachtig gebeuren.

Voor de nestbouw gebruiken de duiven half droog gras, muur, takjes, en als hulpmiddel een aardewerk of plastic schoteltje van ca. 12 cm rond dat gemonteerd wordt op een plankje dat stevig aan wand of muur wordt bevestigd. Hierin

Volwassen exemplaren

E T E N T O O N S T E L L I N G E N

De
maken de duifjes een nest dat er zijn mag.

Geef de duifjes een mogelijkheid om een goed nest te bouwen en ga eens kijken bij een post- of kleurduiven liefhebber.

De twee witte eieren worden in het algemeen het meest bebroed door de duivin die nu en dan door de doffer zal afgelost worden. In de middaguren zitten de partners vaak samen op de nestkom, zie dit als hun sociaal uurtje.

De jonge duifjes zijn donker van kleur. En er is vaak een klein verschil in grootte.

Ze worden gevoed met kropmelk en verlaten na ca. 14 dagen het nest.

Ze worden daarna verder gevoed door beide ouders en later meer door de doffer daar de duivin aan een volgend broed begint.

Na een viertal weken moeten wij de zaak goed in de gaten houden en als nodig moeten de jongen dan apart in een andere vlucht worden geplaatst.

Persoonlijk denk ik dat twee broedsels per jaar voldoende zijn.

Welke mutaties zijn er?

Bij mijn weten allereerst de wildvorm-grijs-bruin, verder de grijspastel, zilverpastel, briljant en de witstuit.

Er zouden ook witte diamantduifjes zijn, maar zelf heb ik deze nooit gezien.

Er is veel op zilver gekweekt maar zou misschien de bruine kleur in de mutaties meer aandacht moeten krijgen?

Jonge duifjes zijn matter van kleur en eerst na de rui is met zekerheid te zien wat doffer of duivin is, hoewel ervaring hier zeker bij uitselecteren zal helpen.

Diamantduifjes hoeven geen badwater maar nevelen, natsproeien of een regenbui en daarna opdrogen in de zon heb ik vaker mogen meemaken, wel op de temperatuur letten.

Als u gecharmeerd raakt door de diamantduiven, of u wilt een kweekervaring meemaken, ga dan eens kijken bij meerdere liefhebbers en zorg zo voor onverwante vogels.

Bij het uitselecteren voor de tentoonstelling letten op grootte, kleur, tekening en verder gebroken veren, beschadigde hoorndelen enz.

Verder goed letten of de vogels niet te onrustig zijn. Eerst plaatsen wij de vogels in ruime kistkooien en daarna pas in de

t.t.kooien. Waarom worden er niet meer kleine tropische duiven en kwartels gehouden om er mee naar een t.t. te gaan?

Heel vaak komt het voor dat tropische duifjes en kwartels op het einde van de rekken of ergens in een of andere hoek apart zitten in de t.t. ruimte.

En het is een feit dat het aanbod op de diverse t.t.'s ook heel verschillend is. Eén reden kan zijn, deze vogels worden vaak erbij gehouden, dus één koppel, vaak ook nog verwante vogels, zonder de speciale aandacht die er nou eenmaal nodig is.

Daardoor zijn er minder goede vogels en worden er geen grote aantallen ingestuurd op tentoonstellingen.

Maar een liefhebber die meerdere onverwante koppels samenstelt volgens de passende kleuren, dit over meerder jaren, moet resultaten halen. Deze kweker kan stammen inzetten op tentoonstellingen

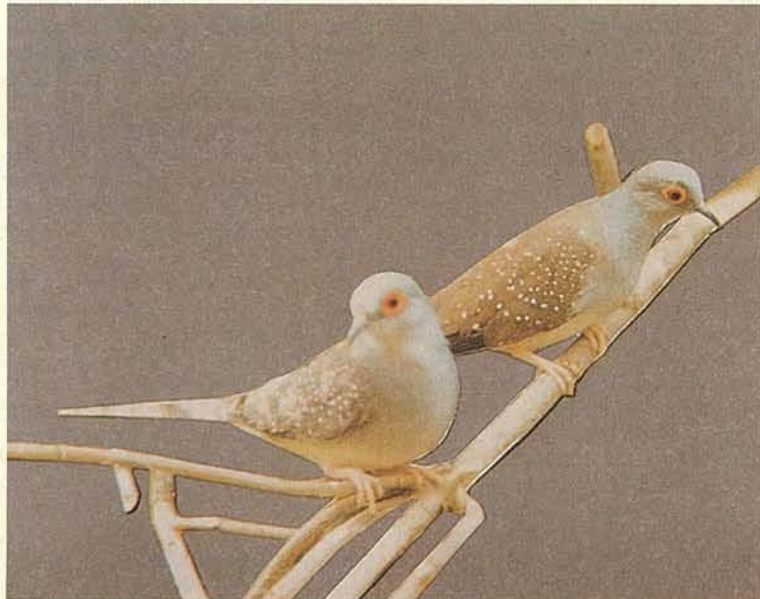
en kan ook mutatiegericht kweken.

Een tropische duif vraagt niet meer verzorging dan een kanarie of zebra-vink.

Ik ben zo vrij om aan te nemen dat de liefhebber die op een serieuze manier diamantduifjes kweekt, kan rekenen op succes en daarbij veel plezier kan beleven aan deze zachte mooie miniaturduiven.

Tekst en dia's Lucien Didden

Jonge Diamantduifjes

Van ei tot zelfstandige vogel (deel 6)

Over kunstmatig broeden en aansluitend met de hand grootbrengen van kromsnaveligen

Door J. Vredenburg i.s.m. B. v.d. Rijdt

Voedingsschema en groeikalender bij handvoeding gedurende de kuikenfase.

Zoals reeds besproken, dient men er voor te zorgen, dat bij het voeden de temperatuur van het voedsel en vocht ca. 40 graden Celcius is.

Twee tot hooguit drie uur na het uitkomen, wanneer het kuiken droog is, wordt een of twee druppeltjes vocht van de bio-garde yoghurt gegeven om te zorgen:

- dat het kuiken niet uitdroogt,
- dat het kuiken de gewenste bacteriën binnen krijgt.

Omdat de genoemde lactobacillen langzame groeiers zijn, wordt door de auteur aan dit vocht snelgroeiende bacteriën toegevoegd. Deze fungeren als voortrekkers en zorgen in korte tijd voor het tot stand komen van het gewenste zure kromp milieu. Het vocht wordt verkegen door een kleine hoeveelheid bio-garde yoghurt via een gaasje te laten uitlekken en het eruit komende vocht op te vangen.

Ca. 5 uur na het uitkomen krijgt het kuiken het eerste voedsel in de vorm van enkele druppels warme bio-garde yoghurt, aangevuld met de snel groeiende bacteriën.

Twee uren daarna begint de reguliere voeding die bestaat uit:

nutri-soja
gekookt water (4,7 gram nutrisoja op 40 cc water),
bio-garde yoghurt,
de berekende hoeveelheid vitaminen en de snel groeiende bacteriën.

Hoewel nutrisoja een beperkt voedingsmiddel is, wordt dit gedurende de eerste dagen gebruikt omdat dit vrij is van alle soorten bacteriën, schimmels en gisten. De genoemde, met bio-garde yoghurt aangezuurde voeding (pH=4,5) moet zo dun vloeibaar zijn, dat de krop van het kuiken na ca. 2 uur vrijwel leeg is. Met dit voedsel worden de kuikens de eerste drie

dagen na het uitkomen dag en nacht om de twee uur gevoerd.

Met iedere voeding wordt het kuiken op 0,1 gram nauwkeurig gewogen om te zien, hoe de groei zich ontwikkelt. Zowel tijdstip van voeden als ook de voedselsamenstelling en de toegediende hoeveelheid, evenals het gewicht van het kuiken worden nauwkeurig bijgehouden in een groeikalender.

Wanneer we de werkelijke gewichtstoename (dus direkt voor iedere voeding) gedurende de eerste dag bezien, valt op dat vanaf de eerste voedseltoediening een relatief snelle gewichtstoename is te zien, die vervolgens wat minder wordt (zie figuur 9). Dit verschijnsel heeft te maken met het in orde brengen van de vochthuishouding van het organisme en duidt op een goed functioneren van dat organisme. De laatste neemt in het begin extra veel vocht op. Wanneer dit niet gebeurt is het kuiken niet levensvatbaar en zal na enige tijd o.a. uitdrogingsverschijnselen gaan vertonen.

Aan het einde van de vijfde dag of eerder moet het gewicht van het kuiken, bepaald vóór het voeden, tenminste het dubbele bedragen van het gewicht na het uitkomen uit het ei (zie ook figuur 9). Dit is een tweede aanwijzing, dat het groeiproces goed heeft ingezet en zich juist ontwikkeld. Is dit beduidend minder dan verwerkt het kuiken om een of andere reden het voedsel niet goed of wordt mogelijk te weinig voedsel gegeven.

Vanaf de 4de dag worden geen extra bacteriën meer gegeven en wordt geleidelijk overgeschakeld van nutri-soja op extra fijn gemalen prima-farm, dat gedurende het verdere deel van de kuikenfase dun, dus met veel gekookt water, wordt aangemaakt en waaraan bio-garde yoghurt blijft toegevoegd i.v.m. de melkzuur bacteriën en de juist zuurwaarde van het voedsel.

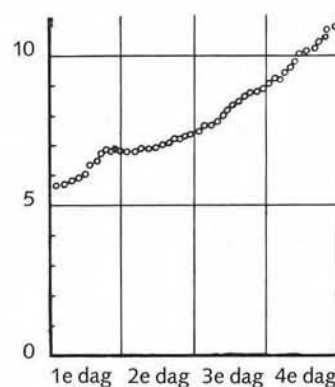
Gedurende de eerste 10-12 dagen blijft het kuiken in de broedmachine. Daarna

is het kuiken zo groot en actief dat het in een verwarmd kistje wordt ondergebracht.

De temperatuur van de behuizing gaat na de derde dag geleidelijk terug. Wanneer er meerdere jongen bij elkaar zitten houden deze elkaar warm en kan de temperatuur van de behuizing twee à drie graden lager worden gezet. Is het in de behuizing te warm, dan ziet men dat aan het hijgen van de jongen. Is het te koud, dan zijn de kuikens erg beweeglijk en onrustig.

Wanneer de jongen goed dik in de stoppels zitten is de temperatuur in de behuizing 20-22 graad Celcius (kamertemperatuur). Is deze bereikt, dan kunnen de jongen in een geschikte kooi in de kamer verblijven tot zij gaan vliegen. Voordat een jong gaat vliegen valt het meestal in gewicht terug omdat de vliegspieren nog niet krachtig genoeg zijn om het bestaande gewicht te dragen.

gewicht van het kuiken in grammen

Figuur 9.

Voorbeeld van de gewichtstoename van een kuiken (bont boertje, *Poicephalus senegalus*) gedurende de eerste dagen na het uitkomen uit het ei. Voor verklaring zie tekst.

De volière van de maand

Ongeveer 22 jaar geleden, zo schrijft ons Frits Branten uit de Quinten Matsijstraat in Helmond, hield ik voor het eerst kanaries. In 1970 ben ik lid geworden van de plaatselijke afdeling Helmonds Kleur '56 en ben ik serieus begonnen met het kweken van agaten. Die kleurslag lag me kennelijk want het verliep allemaal met succes.

De vogels waren toen gehuisvest in een houten buitenvolière en deze begon er na verloop van tijd toch wel wat bouwvallig uit te zien. Zo werd er dan begonnen aan nieuwbouw en dit met behulp van twee vakkundige vogelvrienden.

De nieuwe vogelhuisvesting werd 6 meter lang en 2 meter breed. Het geheel is gebouwd op een betonnen fundering van 30 cm dik waaronder een laag plastic om het vocht optrekken tegen te gaan. De muren zijn 1.90 meter hoog en uitgevoerd in schoon metselwerk. Het dak bestaat uit asbest golfplaten en het afvloeiende hemelwater wordt opgevangen in een goot van p.v.c.

In twee wanden zitten in totaal drie ramen welke zijn voorzien van 6 mm dik glas. Het ene raam in de zijwand kan van buitenaf worden opengezet en bij redelijk tot mooi weer open blijven staan. Aan de binnenkant zitten voor de ramen gazen horren welke afneembaar zijn.

In de kweekruimte zijn twee vluchten geprojecteerd en een ruimte voor broedkooien.

Door deze nieuwbouw kunnen we weer jaren vooruit en het is te hopen dat de vogels zich ook hierin goed zullen thuisvoelen.

Soortvorming en verspreiding bij enige vinken

Naast de algemene vink of boekvink *Fringilla coelebs* komt op Tenerife de nauwverwante Kanarische vink voor, die voor zover ons bekend precies dezelfde levensbehoeften heeft. Door het betrekken van het naaldbos door de Kanarische vink en van het loofbos door de boekvink zijn beide soorten in dit geval een al te sterke concurrentie bij voorbaat uit de weg gegaan. Doordat de Kanarische vink op het Europese vasteland volkomen ontbreekt, is de boekvink in staat om behalve zijn eigen leefgebieden ook die van de Kanarische vink te bezetten en zo zien wij dat hij (de boekvink dus) behalve de loofbossen ook de naaldbossen bewoont. Zou de Kanarische vink vaste voet op het continent krijgen, dan zal de boekvink vermoedelijk na verloop van tijd de naaldbossen aan de Kanarische vink moeten overlaten, daar laatstgenoemde daaraan toch betere aanpassingsmogelijkheden schijnt te hebben. De boekvink en de Kanarische vink zijn uit dezelfde stamsoort afkomstig. In dit geval zien wij gedemonstreerd dat het ontstaan van nieuwe soorten wordt voortgezet en dat naast andere factoren ook het milieu een belangrijke rol speelt. Het zou interessant zijn om bij invasie van de Kanarische vink op het vasteland van Europa na te gaan of in de naaldbossen de eerste tijd deze soort niet met de boekvink zou paren. Misschien kan in de toekomst dit natuurexperiment nog worden verwacht.

prof. dr. Anthonie Stolk

Het kliermaag dilatatie syndroom bij papegaaien

Tekst en foto: J.M.M. Cornelissen

Inleiding

Het kliermaag dilatatie syndroom werd het eerst beschreven in de literatuur als een ziekte uitsluitend voorkomend bij ara's onder naam macaw wasting syndrome. De ziekte wordt steeds vaker gezien en is nu al bij ara's, kaketoës, amazones, grijze roodstaarten, aratinga's, edelpapegaaien en valparkieten aangetoond. Vandaar dat de naam veranderd is in proventricular (kliermaag) dilatation syndrome.

De kliermaag van vogels die de ziekte onder de leden hebben gaat wijder (dilata-tie) worden, zodat het transport en de voorbereiding van het voedsel gestoord zijn.

Verschijnselen

De volgende verschijnselen kunnen bij de zieke vogels gezien worden:

- vermageren
- uitbraken van voedsel en water
- onverteerd zaad in de ontlasting
- sloomheid
- zenuwverschijnselen bv. verlammingen van de poten.

De verschijnselen kunnen plotseling ontstaan, maar ook is het mogelijk dat de vogel in de loop van enkele weken steeds meer van bovengenoemde verschijnselen gaat vertonen.

Diagnose

Hoe kan men de diagnose stellen. Wanneer een vogel met braakklachten aangeboden wordt voor onderzoek, moet men altijd aan een kliermaag verwijding denken.

Het maken van röntgenfoto's levert veel informatie op. Men kan de omvang van de kliermaag zien. Bij twijfel is het mogelijk de vogel een contrastmiddel in te geven om de maag en darmen beter zichtbaar te maken. Indien men een verwijde kliermaag gezien heeft, moet men andere oorzaken van een kliermaagverwijding uitsluiten.

Deze zijn o.a. infecties met bacteriën, schimmels (vooral *Candida Albicans*), gezwellen, vreemde voorwerpen in de maag en verstoppingen.

Behandeling

Helaas is er geen afdoende behandeling mogelijk. De zieke vogels worden behandeld met onderhuidse infusen om uitdroging te voorkomen. Ze krijgen antibraakmiddelen toegediend en er wordt met de sonde een licht verteerbare voeding ingegeven. Echter het merendeel van de

vogels sterft vaak binnen enkele dagen, soms na enkele weken vanaf het begin van de eerste verschijnselen.

Oorzaak

Bij weefselonderzoek van de aangetaste magen vindt men ontstekingen van de zenuwen van de krop en maag. Soms zijn er insluitlichaampjes in de aangetaste zenuwcellen te zien. Deze insluitlichaampjes wijzen op een mogelijke virusinfectie en gezien de vorm en grootte op een paramyxovirusinfectie. Het virus is echter nog nooit gekweekt uit de aangetaste organen. Dat de ziekte een besmettelijk karakter kan hebben, blijkt uit een geval uit de literatuur. Eén kweker verloor in één jaar aan deze ziekte 4 roodoor ara's, 2 hyacint ara's, 3 cuba, 2 geelwang en 1 geelvleugel amazone, 1 rose kaketoë en een goudparkiet.

Ook worden er bij steeds alleen gehouden papegaaien kliermaagdilataties gezien. Al deze dieren kregen een onvolwaardige voeding. Bij sectie worden behalve een verwijde kliermaag vaak vergrote bijschildklieren gezien. Deze bijschildklieren regelen de kalkstofwisseling. Kalktekorten komen vaak voor bij deze papegaaien. Kalk heeft een belangrijke functie in het zenuwstelsel. Mogelijk kunnen langdurige kalktekorten ook een kliermaagdilatatie veroorzaken. Deze groep papegaaien sterft vaak binnen 1 à 2 dagen.

Konklusie

Het kliermaagdilatatie syndroom bij papegaaien is een ziekte waarvan de oorzaak nog niet met zekerheid bekend is.

Foto: Amazone papegaai met een sterk vergrote kliermaag (tussen de zwarte pijlen)

Wel staat vast dat de ziekte in Nederland voorkomt en verliezen veroorzaakt. Vanwege de kans op een virusinfectie is wederom het belang aangetoond dat aangekochte vogels in quarantaine moeten.

Literatuur

- K. Gabrisch, P. Zwart
Krankheiten der Heimtiere, Schlutersche Verlag Hannover 1985
- H. Gerlach
Update of the macaw wasting syndrome
Proc. 1986 Annual Meeting Association of Avian Veterinarians
- Harrison and Harrison
Clinical Avian Medicine and Surgery
W.B. Saunders Company 1986
- A. Helstab, R. Morgenstern, D. Ruedi, A. und M. Albek
Pathologie einer endemieartig verlaufenden Neuritis im Magen/Darmbereich bei Grosspapegaaien (Wasting Macaw Complex, Infiltrative Splanchnic Neuropathy)
4 Tagung über Vogelkrankheiten, München 7 und 8 März 1985
- A. Mannl, H. Gerlach and R. Leipold
Neuropathic gastro dilatation in Psittaciformes Avian Diseases 31, 1, 214-221, 1987
- D.H. Phalen
An outbreak of Psittacine proventricular dilatation syndrome (PPDS) in a private collection of birds and a atypical form of PPDS in a Nanday conure
Proc. 1986 Annual Meeting Association of Avian Veterinarians

Een staaltje grasparkieten.

Om een goede indruk te krijgen van de eisen die aan een grijze grasparkiet worden gesteld slaan we eerst even de standaard van de N.B.v.V. open.

Masker en keelstippen:

Het masker is helder, diep en breed, versierd met zes op onderlinge gelijke afstand geplaatste grote ronde keelstippen, waarvan de buitenste gedeeltelijk overdekt zijn door de basis van de wangvlek. De stippen moeten in overeenstemming zijn met maskerbreedte en diepte.

Wangvlek:

Grijs.

Keelstippen:

Zwart.

Algemene lichaamskleur:

Rug, stuit, borst, flanken, buik en lendestreek, zuiver grijs.

Tekening:

Op wangen, achterhoofd, nek en vleugels zwart, scherp getekend op een witte ondergrond.

Staat:

Lange staartpenne zwart, Secundaire staartpenne zwart-wit-zwart geblokt.

Keurtechnische aanwijzingen:

Ook hier zijn de nuances uit de standaard genomen (zie grijsgroen) daar we keurtechnisch niet met zekerheid kunnen zeggen of we met licht-midden of donkergrijs te doen hebben. Gestreefd moet worden naar een zo zuiver mogelijk grijze kleur, rekening houdend met eventuele donkerfactoren. Het harde grijs met een blauwe waas moet gestraft worden. De tekening moet diep zwart zijn zonder het opaline effect in de witte ondergrond.

De grijze kleurslag is relatief makkelijk te fokken. De voornaamste struikelblokken komen we in de keurtechnische aanwijzingen tegen en die zijn niet onoverkomelijk. Een blauwe waas op de kleur komt in zijn mildste vorm alleen voor in de nekstreek, beginnend onder de streep-tekening op de wangen. De vogel op de afbeelding vertoont dit in lichte mate. Is deze fout wat ernstiger dan zal

ze zich over de hele algemene lichaamskleur uitstrekken. De oorzaak hiervan kan tweerlei zijn. Om daar wat inzicht in te krijgen moeten we even op de samenstelling van de kleur ingaan. Een grijze grasparkiet is eigenlijk een blauwe vogel met één of twee factoren grijs. Zo'n grijsfactor is voor te stellen als het bruine glas van een zonnebril die onze ogen tegen het felle zonlicht kan beschermen. Krijgen we dan als we in de zon lopen toch zere ogen dan kunnen er twee dingen aan de hand zijn:

- de tint van de glazen is te zwak (de grijsfactor is onvoldoende sterk)
- het zonlicht is te scherp (de blauwe onderkleur is te diep)

In het eerste geval dat de grijsfactor niet sterk genoeg is kunnen we er ons op richten om die grijsfactor dubbel in te fokken. Om nog even bij het voorbeeld te blijven: we zetten twee zonnebrillen op en het probleem is opgelost. In het tweede geval kan deze methode ook toegepast worden, maar we kunnen ook de andere kant op werken en de vogel verder voor de kweek van blauwen gebruiken. Wanneer immers de grijsfactor uit de vogel gefokt wordt (zonnebril af) hebben we weer met een normale blauwe vogel van doen en die zal waarschijnlijk mooi, diep en helder van kleur zijn. Het tweede probleem dat uit de keurtechnische aanwijzingen naar voren komt is het zogenaamde opaline effect en het niet scherp zwart zijn van de tekening. Onder dat opaline effect wordt verstaan dat de kleur van het lichaam als onderkleur in de vleugels, rug en nek aanwezig is. Vooral bij gewone blauwe en groene vogels zonder grijsfactor komt dit vaak sterk tot uiting omdat deze kleuren zo fel zijn en daarom erg opvallen als ze in de onderkleur aanwezig zijn. Bij grijsen is dit opaline-effect vaak wel aanwezig maar door dat de grijze kleur niet zo'n contrast vormt t.o.v. de tekening valt het minder op en zal de vogel op een show hier niet zo snel op gestraft worden.

Een te fijne of onderbroken tekening, vooral in de nekstreek kan bij grijsen wel voorkomen, paren aan vogels met een mooie scherpe en regelmatige tekening

is de enige remedie. Strenge selectie zal daarna de rest moeten doen. Daarbij mag vooral niet uit het oog verloren worden dat het accent bij de grasparkieten op het postuur ligt. We moeten een goede vogel niet te snel weg doen om wat kleine kleurfouten.

De afgebeelde vogel laat een mooie welving zien boven ogen en snavel.

Het masker kan wel wat dieper en de achtervulling van de kop is niet optimaal, de kop loopt te snel af. Lichaamslengte en stijl van de vogel zijn mooi. De enkele nog aanwezige ruiptjes laten zien dat de conditie nog niet optimaal is.

Tekst: Arie Versluis

Foto: Gerard Horst

COM-Tentoonstelling Parijs 1988

Aan de in Parijs gehouden COM-Tentoonstelling, van 6 tot en met 14 februari j.l., hebben van onze organisatie 151 leden deelgenomen en gezamenlijk zonden ze 882 vogels in.

In totaal behaalden zij 38 prijzen, te weten 14 gouden, 15 zilveren- en 9 bronzen medailles.

GOUD werd behaald door: **A.J. van Eekelen**, Zegge, 2 maal; **F.M. Gerhardus**, Doesburg; **H. de Geus**, Barneveld; **H. Huijgens**, Hank; **J. Jonkergouw**, Bladel; **F. Panjer**, Veghel; **M.A.C.J. van der Pluijm**, Hank; **Th. Rikken**, Bemmel; **P.Rook**, Krimpen a/d IJssel; **R. Snoeks**, Haarlem, 2maal; **H.G. van Uden**, Koog aan de Zaan; **M. van der Wiel**, Drunen.

ZILVER werd behaald door: **C.W. Boers**, Oosterhout; **A.J. Domburg**, Streefkerk; **P. Hoogerwaard**, Krimpen a/d IJssel; **B.J.H.G. Houben**, Swalmen; **A.C. Lazeros**, Sint Willebrord; **F.A.J. Lensen**, Bavel; **G. Odekerken**, Heerlen; **M.A.C.J. van der Pluijm**, Hank; **L. Schaepkens**, Eijsden; **T. Spies**, Veenendaal, twee maal; **M. Verdonshot**, Geleen; **H.J. Visser**, Heerde; **M. van der Wiel**, Drunen en **P. Zwart**, Egmond aan Zee.

BRONS werd behaald door: **F.M. Gerhardus**, Doesburg; **B.J.H.G. Houben**, Swalmen; **Jac. H. Kraan**, Hazerswoude; **H. Mol**, Gilze; **J. Mol**, Etten Leur; **L.Schaepkens**, Eijsden; **A.G. Westland**, IJsselstein; **E. van Wijk**, Assen en **P. Zwart**, Egmond aan Zee.

Aan allen onze hartelijke gelukwensen.

HET ECHEC VAN PARIJS

Zoals te doen gebruikelijk heeft het COM-Congres, deze keer gehouden in Parijs, weinig of niets opbouwends opgeleverd. Zo is ons voorstel om nu eindelijk eens te komen tot een goed bruikbaar en logisch opgebouwd vraagprogramma, hetgeen wij uitgewerkt en compleet heb-

ben voorgelegd, wederom niet aangenomen. Het is onbegrijpelijk, temeer daar het vraagprogramma wat thans door de COM wordt gehanteerd beslist onduidelijk en zeker niet logisch is waardoor foute inschrijvingen bijna niet zijn te voorkomen en diskwalificaties het gevolg zijn. Tevens is het aantal klassen waarin zowel voor enkelingen als voor stammen een kampioens-, tweede- en derde prijs wordt toegekend (196) dermate groot dat aan het wedstrijdelement bij lange niet die waarde kan worden toegeschreven die voor een dergelijk kampioenschap feitelijk gewenst is. Bovendien is het invullen van de inschrijfformulieren een tijdrovende aangelegenheid en wij kunnen ons niet voorstellen dat wij dat alleen maar ervaren.

Een andere zeer teleurstellende ervaring is het volgende: Zoals te doen gebruikelijk zijn er elk jaar een of meer leden van het COM bestuur periodiek aftredend. Dit keer was het o.a. de heer Lode Tielens, die het secretariaat behartigde, welke zich overigens wel herkiesbaar had gesteld. Hoe weten we niet, maar in elk geval was er voor hem een tegenkandidaat voorgedragen, te weten de heer Alberto Torresano Mingo uit Spanje. Om kort te gaan, op een wel zeer bedenkelijke wijze

is de heer Tielens uit het bestuur gewipt. Je moet je daar bij neerleggen, er is 'democratisch' gestemd! Alhoewel???????? Het meest schandalige van deze affaire is het feit dat de President van de COM, de heer L. van Roelen, het kennelijk niet nodig achtte om, al was het dan maar met een enkel woord, op een behoorlijke manier afscheid te nemen van de heer Tielens. Neen hoor, na meer dan 30 jaar in functie te zijn geweest, kon hij zó gaan. Op z'n Hollands gezegd: Onbeschoft! Vanaf de oprichting is de heer Tielens betrokken geweest bij de COM en al die tijd behartigde hij het secretariaat. Door zijn geweldige inspanningen, zijn enthousiasme en vooral zijn liefde voor de vogelliefhebberij met name in mondiaal verband, zijn tal van organisaties in zeer veel landen, juist door zijn toedoen, zijn inspanningen, toetgetreden tot de COM. Wij hebben van stond af aan op een buitengewoon plezierige wijze met hem mogen samenwerken, met wederzijds respect. Beste Lode, we weten hoe je je nu voelt. Hoe dan ook, onze waardering voor alles wat je in het belang van de vogelliefhebberij hebt gedaan heb je. Onze oprechte en welgemeende dank daarvoor en wat onze vriendschap betreft, die blijft tot in lengte van dagen.

De kweek van witbuik cini's

Ik heb in maart 1986 een koppel witbuik cini's aangeschaft, rechtstreeks van een importeur. Het eerste jaar is er van de kweek niets terecht gekomen en hadden de vogels zelfs geen enkele aandacht voor elkaar.

De winter 86/87 hebben ze doorgebracht in een binnenverblijf. In januari vorig jaar plaatste ik de man cini in een broedkooi en na twee weken liet ik de pop er bij. Na drie maanden was er in het gedrag van de vogels nog niets veranderd, ondanks dat ze toch dicht bij elkaar in een kooi zaten, toonden ze in het geheel geen interesse voor elkaar noch voor het in de broedkooi bevestigde nestkastje.

Ik heb toen maar in de maand mei het echtpaar gehuisvest in de buitenvolière. Het viel toen, na ongeveer twee weken, op dat de man steeds meer en harder begon te zingen en de pop die zang op haar manier beantwoordde. Tevens merkte ik dat zowel de man als de pop steeds meer levend voedsel opnamen, zoals buffalolen meelwormen. Ook bleken ze toen vrij grote porties hennepzaden op te nemen, bijna een kolibriebakje op een dag en daar nog eens veel koolzaad en gekiemd zaad bij.

Eind juli, ik was net terug van vakantie, miste ik de cini pop. Aanvankelijk was ik de mening toegedaan dat ze was ontsnapt. Degene die mijn vogels tijdens mijn afwezigheid heeft verzorgd, was echter zeer stellig in haar antwoord, er was beslist geen vogel ontsnapt. Ik heb toe het gehele vogelverblijf nauwkeurig geïnspecteerd. Vooral in de buitenvolière, die nogal rijkelijk is begroeid, viel dit niet mee. Na meer dan een half uur zoeken, want je begint altijd in de verkeerde hoek, trof ik haar rotsvast zittend op een nestje. Voorzichtig jaagde ik het popje van het kleine en heel fijn gebouwde nestje af en zag ik drie eitjes liggen waarvan er kennelijk twee bevrucht waren. Nog even iets over dat nestje, het was zo klein en fijn dat men zou denken dat het van een vogel was die veel kleiner dan de witbuik cini zou zijn.

Na ongeveer twee weken, hoorde ik in de omgeving van dat nestje wat bedelgeluidjes. Tegen die tijd had ik de hoeveelheid levend voedsel al uitgebreid en gaf ze 2 x 200 buffalowormpjes en 1 x 50 meelwormen per dag. Het hennepzaad liet ik voorlopig even achterwege. De jonge cini's groeiden voortreffelijk en weer een weekje later heb ik de jongen geringd

met te voren zwart gemaakte ringen.

Bij het grootbrengen van de jonge cini's is dierlijk voedsel onmisbaar. Zonder dergelijk voedsel komt er beslist geen jong groot. Na het uitvliegen werden de jongen nog door in hoofdzaak de man gevoerd. Zodra ze zelfstandig waren, heb ik ze uitgevangen en apart in een 'jongerenkooi' gezet. In die kooi, die 1.50 meter lang, 40 cm diep en 40 cm hoog is, kon ik ze ook goed in de gaten houden. Het apart zetten van de jongen was, vanwege de toenemende agressiviteit van hun vader jegens hen, beslist noodzaak.

M. Werkhoven

Kaardebol(zaad)

Als snoepzaad voor Europese wildzangvogels treft men in de betere Dibevo-zaken een tamelijk grove zaadsoort aan die onder de naam "distelzaad" verkocht wordt. Deze zaadjes zijn 2 tot 4 mm lang, langwerpig van vorm en langszijdig voorzien van enige hoekige randjes. Putters, goudvinken, groenlingen lusten ze graag! Meestal betreft het hier echter geen echt distelzaad maar is het 't zaad van één der kaardebol-soorten. Kaardebollen ziet men voornamelijk in landen rondom de Middellandse Zee. Maar ook in Nederland beschouwt men de kaardebol als inheems. Het zaad van de "weverskaarde" vroeger geteeld voor de textielnijverheid om te kaarden – kunt u kopen (voor veel hogere prijs) in de bekende bloemen-zaad-zakjes.

De kaardebol en de weverskaarde zijn tweejarige planten. Het zijn soms hoogopgroeiende planten die in hun tweede en tevens laatste levensjaar tot "bolvorming" en zaadvorming overgaan. De kaardebol groeit het best en geeft het meeste zaad op een droge, kalkrijke grond.

voedsel

De

Kleurkanaries

De standaardseisen in praktijk

Zilverisabel

Het pigment bij de isabellen bestaat uit bruin eumelanine en bruin phaeomelanine. Deze beide pigmenten moeten zo goed mogelijk in elkaar vloeien, zodat er een zacht en lichtbruine indruk ontstaat, ook in de vleugel- en staartpennen. De bestreping, het bruin eumelanine, moet kort en fijn zijn, niet te donker en ook niet te licht. Het bruine phaeomelanine moet zeer licht bruin zijn op de rug doorlopend tot op de borst en de flanken, zodat er met name op de borst een mooie zilvertint ontstaat.

Een zilverisabel kan in zekere zin ook te bruin zijn maar kan tevens ook over het geheel te weinig bruin pigment laten zien. Zo komt men ook wel zilverisabellen tegen met een goede isabelrug en borst maar met te lichte of te donkere vleugel- en staartpennen. Dit maakt de kweek van goede isabellen zo moeilijk. Alle facetten in één vogel samenbrengen is beslist niet gemakkelijk. Dit geldt overigens voor alle kleurslagen.

Onkruidzaden voor Vogels

Wat valt er vanaf nu te oogsten:

Zuring

Herderstasje

De bijkleur kan zowel dominant wit als recessief wit zijn. Zoals u weet is de dominantwit factor een gedeeltelijke beletter van de vetstofkleuren geel en oranje met gevolg dat de jongen nog enige aanslag kunnen hebben. De recessief wit factor is een totale beletter dus de jongen die uit zo'n koppel komen laten totaal geen aanslag zien.

Kweekadvies

Dominant wit als bijkleur. A) Zilverisabel man maal isabelpop of omgekeerd. De isabellen, die als bijkleur geel hebben, moeten wel zacht en zuiver van bijkleur zijn want isabellen met te veel of te hoog geel geven nakomelingen met nogal wat aanslag. B) Zilverisabel man maal zilverisabel pop. Met deze paring heeft men weer te maken met het dubbel aanwezig zijn van de dominant wit factor en dat houdt toch wel een risico in, met name de lethalfactor (dodelijke factor) kan optreden.

Recessief wit als bijkleur. A) Zilverisabel man maal isabel pop split voor recessief wit. B) Isabel man split voor recessief wit maal zilverisabel pop. C) Zilverisabel man

maal zilverisabel pop (?) D) Isabel man split voor recessief wit maal isabel pop eveneens split voor recessief wit. Uit deze laatste paring komen zilverisabel mannen en popen maar ook mannen en poppen die wel en niet split voor recessief wit kunnen zijn. Zoals u in een vorige aflevering heeft kunnen lezen, moet de recessief wit factor dubbel aanwezig zijn om dit in de uiterlijke verschijningsvorm van de nakomelingen te laten zien. Bij vogels die dominant wit als bijkleur hebben ligt dat anders. Deze factor gedraagt zich dominant hetgeen inhoudt dat slechts één van de ouders die factor moet hebben om het in de nakomelingen tot uiting te laten komen, zowel bij de jonge mannen als de jonge poppen.

Veel voorkomende fouten

Pigment: Bestreping te donker, te scherp afgetekend, niet vloeiend. Rugdek te bruin. Geen of zwak pigment in de flanken. Isabelkleur (pigment) begint niet vlak boven de snavel. Vleugel- en staartpennen te licht (opgebleekt) of te donker.

Bijkleur: Zilvertint op borst en onderli-

chaam niet zuiver. Zilvertint te blauwachtig grijs. Nog te veel aanslag op schouders, vleugel- en/of staartpennen. Te zwaar schimmel (te lange bevedering) op het rugdek. Bijkleur op flanken, dijen, onderlichaam en/of borst te licht.

Als tentoonstellingsvogel zijn de poppen het meest geschikt. De mannen zijn meestal wat te streperig op het rugdek en zijn te weinig bruin op borst en flanken, op de kop of in het rugdek en zeker niet zo vloeiend als bij de poppen.

Piet Verdult

4. Herderstasje:

Deze plant ontleent zijn naam aan de vorm van de zaaddoosjes, die zich op de stengel bevinden.

De witte bloempjes sieren deze tot 60 cm hoge plant die bloeit van april tot oktober. Vanuit deze bloempjes worden de zaaddoosjes gevormd.

Op de grond zijn de liggende rozetbladen te zien.

- Oogsttijd: vanaf april
- Vindplaats: in bermen, op bouwland en grasland
- Vogels: putter, sijs, kneu, groenling, goudvink en cini.
- Bijzondere eigenschap: deze plant heeft een bloedregulerende werking.

5. Zuring:

Zodra de lente volop aanwezig is komen de diverse zuringsoorten tot groei en bloei.

Het zijn echte graslandbewoners die voorkomen op schrale gronden.

De veldzuring heeft grote smalle bladen en de lange zaadstengels bevatten duizenden zaadjes.

Het zaad is onrijp groen en rijp rood en valt dus goed op in het veld.

Het zaad wordt het liefst onrijp gegeten.

- Oogsttijd: vanaf april tot juni
- Vindplaats: weiden, bermen, verlaten plaatsen
- Vogels: kneu, barnsijs, vink, groenling, sijs en goudvink.

- Bijzondere eigenschap: deze plant werd vroeger gebruikt als wormbestrijdingsmiddel.

door Fr. Pijnen

Over het houden van Europese vogels in Nederland

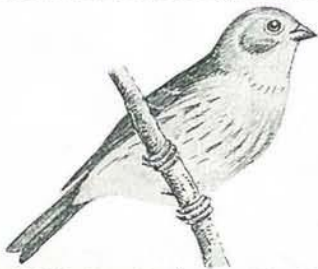
Inleiding

Op grond van de Vogelwet 1936 zijn alle vogels welke behoren tot een der in Europa in het wild levende soorten beschermd, op enkele uitzonderingen na. Bescherming houdt in dat het o.a. verboden is vogels te houden. Van dat verbod zijn de zgn. kooivogels, namelijk de putter, de sijs, de kneu, de groening, de vink, de geelgors en de merel, uitgezonderd. Het in bezit hebben van deze soorten is geoorloofd. Omdat er geen vergunningen worden gegeven voor vangst, invoer en handel, is fok de enige legale wijze van verwerving.

De huidige wettelijke bepalingen schrijven niet voor dat kooivogels geregind en geregistreerd moeten zijn. Dat geldt alleen voor vogels waarvoor een Vogelvergunning K wordt aangevraagd. Zo'n vergunning geeft de bevoegdheid kooivogels, voorzien van een gesloten voeding, te vervoeren in verband met deelname aan tentoonstellingen of om ze te kunnen overdragen aan andere vogelhouders.

Omdat er geen verbod bestaat op het bezit van ongeringde kooivogels, is het moeilijk illegale vangst en handel tegen te gaan. In het ontwerp voor een nieuwe Vogelwet, dat in mei 1985 aan de Tweede Kamer is voorgelegd, is daarom de bepaling opgenomen dat alleen het bezit van geringde kooivogels is toegestaan. Hoe deze regeling verder zou moeten worden uitgevoerd om illegale handelingen zo effectief mogelijk tegen te gaan, is echter nog onzeker. Bij het Ministerie van Landbouw en Visserij, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Vogelwet, leefde daarom de wens, meer inzicht te krijgen in de vogelhouderij en in de werking van het huidige vergunningstelsel voor gefokte kooivogels. Contacten tussen het Ministerie van Landbouw en Visserij en de Vakgroep Maatschappelijk Biologie van de Rijksuniversiteit Utrecht hebben ertoe geleid dat ik als biologie-student op me heb genomen een dergelijk onderzoek te verrichten. Het resultaat daarvan is een rapport, dat in augustus 1987 is verschenen.

In dit artikel wordt de manier waarop ik dit onderzoek heb verricht toegelicht en worden de conclusies en aanbevelingen besproken.

Werkwijze

Eerst heb ik bij het Ministerie van Landbouw en Visserij een analyse gemaakt van de fokgegevens van Europese kooivogels die in 1984 in het kader van de aanvraagprocedure voor het verkrijgen van een Vogelvergunning K door de vogelhouders waren verstrekt. Tevens heb ik mij verdiept in de beschikbare literatuur en andere informatie over de vogelhouderij, de vogelbescherming en de wetgeving m.b.t. het houden van Europese vogels.

Opvallend was dat er erg weinig Nederlandse publicaties over het houden en fokken van Europese kooivogels zijn. De meeste gegevens haalde ik uit Westduitse vakliteratuur.

Verder heb ik een enquête gehouden onder bezoekers van de belangrijkste jaarlijkse vogeltentoonstellingen in Nederland. Ondanks een aanvankelijke geslotenheid van wildzanghouders over hun liefhebberij, werd van die zijde uiteindelijk toch voldoende medewerking ondervonden. In totaal zijn 334 houders van Europese vogels geënquêteerd. De enquête-resultaten heb ik vervolgens besproken met specialisten op het gebied van het fokken en de verzorging van Europese vogels.

Tenslotte heb ik door middel van een vragenlijst Controleurs-Vogelwet die bij de controle bij vogelliefhebbers die aan de regeling voor Vogelvergunningen K meededen waren ingeschakeld, gevraagd mij te informeren over hun bevindingen.

Het fokken van wildzangvogels

Er zijn vele duizenden mensen voor wie de vogelliefhebberij een belangrijke vrijetijdsbesteding is. Het aantal wildzanghouders in Nederland wordt geraamd op 16.000 tot 18.000. Naar mijn berekening fokt slechts 20% van deze vogelhouders met wildzang. De fok is m.i. dan ook niet toereikend om in de behoefte aan vogels te voorzien.

Oorzaken hiervan zijn een gebrek aan deskundigheid en het ontbreken van voldoende motivatie bij veel liefhebbers om met wildzangvogels te fokken.

Door gebrek aan ervaring of deskundigheid worden fouten gemaakt op het gebied van de huisvesting, de voeding of andere aspecten van de fok met als gevolg dat de fokresultaten beperkt blijven. Tevens is gebleken dat de doorsnee wildzanghouder gemiddeld 4 tot 5 inheemse vogelsoorten bezit en dat het gemiddelde totaal per liefhebber neerkomt op 15 wildzangvogels. Een duidelijke voorkeur bestaat er voor de sijs en putter, terwijl de geelgors en merel het minst gehouden worden.

Ongeveer 70% van de wildzanghouders heeft naast inheemse ook uitheemse vogels. Wat de fok betreft legt men zich meestal toe op eenvoudig te fokken soorten, zoals de kanarie.

Dat de fok met Europese vogels van beperkte omvang is, is volgens veel vogelliefhebbers niet altijd een gevolg van gebrek aan belangstelling, maar wordt door hen voor een deel ook toegeschreven aan de bepalingen van de Vogelwet en de daaruit voortvloeiende controles, waardoor de vogelliefhebberij zich onvoldoende kan ontplooiën.

De liefhebberij is in feite afhankelijk van het beschikbaar zijn van "eigen kweek" vogels, maar er worden voor zover ik heb kunnen vaststellen te weinig wildzangvogels gefokt om aan de behoefte aan kweekvogels te voldoen.

Een gevolg van de geringe aantallen gefokte wildzangvogels is dat liefhebbers grotendeels zijn aangewezen op "wildzang".

Gevangen vogels zijn echter een slecht uitgangspunt voor de fok, waardoor de fokresultaten met wildzangvogels mede negatief worden beïnvloed.

De controle op de wildzangliefhebberij

Gezien het feit dat het merendeel van de gehouden wildzangvogels illegaal wordt verkregen, wordt ten aanzien van het ringen-registratie systeem geconcludeerd dat het onvoldoende effectief is. De belangrijkste oorzaak daarvan is dat het toegestaan is ongeringde Europese kooivogels te houden. De controle wordt bovendien bemoeilijkt doordat slechts 6 tot 8% jaarlijks een vervoervergunning aanvragen.

De vervoervergunning (Vogelvergunning K) wordt hoofdzakelijk aangevraagd om met wildzangvogels naar tentoonstellingen te gaan. Of en in welke mate er met gesloten voedingen wordt geknoeid, valt moeilijk te achterhalen. De blank aluminium ringen zijn in diverse groottes verkrijgbaar. De bonden schrijven voor dat de ringen goed passend moeten zijn en niet van de poot van een volwassen vogel moeten kunnen worden afgeschoven, maar herhaaldelijk hoorde ik dat er te ruime ringen werden gebruikt die, al of niet met allerlei kunstgrepen, aan poten van volgroeide vogels worden aangebracht. De controle op ringen is echter moeilijk, omdat bij voorbeeld bij volièrecontroles het uitvangen van vogels op allerlei praktische problemen stuit. Toch ziet het er niet naar uit dat het knoeien met ringen op grote schaal gebeurt. De praktijk van het houden van vinken vormt daarop waarschijnlijk een uitzondering, wat verband houdt met het doel waarvoor de meeste vinken worden gehouden, namelijk het deelnemen aan vinkenzangwedstrijden. Het fokken van voldoende aantallen goed zingende manvinken is m.i. nauwelijks mogelijk. Het is eenvoudiger deze in de natuur te bemachtigen.

De wildzangliefhebberij kan de natuurlijke stand van soorten theoretisch op twee manieren bedreigen, namelijk door:

- a) vogels uit de natuur te vangen;
- b) vogels in de natuur uit te zetten.

Invloed van de wildzangliefhebberij in Nederland op de natuurlijke stand van Europese zangvogels kon vooralsnog echter niet aangetoond worden. Eerder is er sprake van toename van de aantallen en vergroting van broedarealen van de soorten die door wildzangliefhebbers het meest gehouden worden.

Hierop vormt de geelgors een uitzondering, die dan ook vanwege zijn teruglopende populatie geplaatst is op de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten, die de Minister van Landbouw en Visserij in 1985 heeft uitgegeven. Een en ander betekent dat dit aspect van de wildzangliefhebberij niet als argument kan worden gebruikt voor of tegen een eventuele aanwijzing van Europese soorten als kooivogel.

Met het oog op het tegengaan van vangst blijft reglementering van de wildzangliefhebberij noodzakelijk om het risico voor de natuurlijke stand van soorten in ieder geval zo beperkt mogelijk te houden.

Maatschappelijke belangengroepen

De wettelijke bepalingen ten aanzien van wildzangvogels en de controle op de naleving ervan, hebben in de loop der jaren aanleiding gegeven tot veel discussie.

Vogelhouders, voornamelijk verenigd in de Nederlandse Bond van Vogel- liefhebbers en de Algemene Nederlandse Bond van Vogelhouders, pleiten sterk voor versoepeling van de wetgeving. Hun wensen zijn:

- a) Uitbreiding van het aantal toegestane soorten met de goudvink, de frater, de barmstijns en de Europese kanarie. De vogelhouders betogen dat deze soorten gemakkelijk te fokken zijn.
- b) Kleurafwijkende vogels (z.g. mutanten) buiten de wet stellen. Mede als gevolg van de ruimere mogelijkheden (op grond van Vogelvergunningen K) om vogels uit te wisselen, gaan steeds meer vogelhouders mutanten kweken. Deze mutantenfok zou nog meer gestimuleerd kunnen worden door deze duidelijk van de wilde vorm te onderscheiden vogels geheel vrij te geven.
- c) Schrappen van het verbod op het houden van zangwedstrijden met Europese vogels. De zangconcoursen met vinken kunnen dan in alle openheid plaatsvinden en zijn dan beter te controleren. De organisaties van vogelhouders kunnen dan ook meer invloed krijgen op de vinkenliefhebberij en het fokken met vinken stimuleren.

Met betrekking tot de controle op het bezit en vervoer van wildzangvogels vinden de bonden het huidige ringen en registratie-systeem alleszins aanvaardbaar.

De overheid heeft niet alleen te maken met de vogelliefhebbers, maar ook met de vogelbeschermers. In het algemeen zijn de organisaties van vogelbeschermers tegenstander van het houden van vogels in gevangenschap. Alleen wanneer de garantie kan worden gegeven dat er uitsluitend gefokte vogels worden gehouden, zouden de vogelbeschermers zich ermee kunnen verenigen. Men is er echter van overtuigd dat het ringen- en registratie-systeem niet waterdicht kan worden gekregen, waardoor het illegaal vangen van vogels onvoldoende kan worden tegengegaan. Het merendeel van de natuurbeschermingsorganisaties is daarom van mening dat het houden van beschermde vogels geheel moet worden verboden.

Internationale regelingen

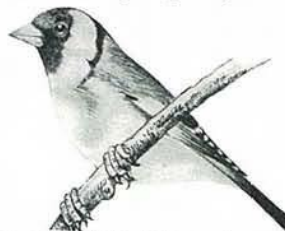
Bepalingen ten aanzien van het houden van Europese vogels mogen niet strijdig zijn met internationale regelingen op het gebied van vogelbescherming waaraan Nederland gebonden is. Zo kan de Europese kanarie op grond van de Benelux-overeenkomst op het gebied van de jacht en de vogelbescherming van 10 juni 1970 in het geheel niet als kooivogel worden aangewezen.

De EG-richtlijn staat het houden van inheemse vogels wel toe maar alleen in kleine hoeveelheden en strikt gecontroleerd. De huidige Nederlandse regeling voldoet niet aan deze bepalingen.

Aanbevelingen met betrekking tot toekomstige wetgeving

Achterin het door mij aan het Ministerie van Landbouw en Visserij uitgebrachte rapport heb ik een aantal aanbevelingen opgenomen. De belangrijkste daarvan is dat het, gezien het grote aantal mensen voor wie het houden van Europese vogels een voorname vrijetijdsbesteding is, ook in de toekomst toegestaan moet zijn Europese kooivogels te houden. Vooral gelet op de problemen die er zijn bij het opsporen van overtredingen van de Vogelwet, is het echter noodzakelijk het houden van Europese vogels onderhevig te maken aan een verplichting tot ringen en registreren van vogels, zoals is voorgesteld in het ontwerp van de nieuwe Vogelwet van 6 mei 1985. Deze maatregel houdt in dat er geen ongeringde vogels meer gehouden mogen worden. Verder moeten de vogelliefheb-

bers een administratie bijhouden. Hiervoor zou het sinds 1985 in gebruik zijnde kweekregister kunnen dienen, dat tot op heden alleen gebruikt wordt door houders van een Vogelvergunning K.

De algemene ring- en registratie-plicht vraagt overigens om een aangepaste Vogelvergunning. Vogelvergunningen K voor het vervoeren van kooivogels zouden tevens kunnen gelden voor het bezit van kooivogels.

Voor wat betreft het aanwijzen van Europese kooivogels verdient het m.i. aanbeveling de huidige lijst te handhaven. Met het oog op de volgens mij onvoldoende fokresultaten met de huidige als kooivogels aangewezen soorten, zou gedurende een proefperiode van 5 jaar moeten worden nagegaan of de toegestane soorten in voldoende mate worden gefokt.

Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan door jaarlijks, steekproefsgewijs, aan de hand van de kweekregisters een inventarisatie te maken van fokresultaten. Na deze periode zou dan eventueel kunnen worden besloten, soorten van de lijst te schrappen dan wel toe te voegen. Het is naar mijn mening niet aan te bevelen mutanten van kooivogels uit te zonderen van de voor Europese kooivogels geldende bepalingen. Dat zou onduidelijkheid in de hand werken met name omdat omschrijvingen van mutanten altijd achter de ontwikkelingen aarlopen en omdat sommige mutanten van Europese vogels ook in het wild voorkomen. Om de kweek van mutanten te bevorderen zou wel het uitwisselen van kooivogels met buitenlandse vogelhouders mogelijk moeten worden gemaakt.

Ook is het naar mijn mening af te raden het verbod op het houden van zangwedstrijden met Europese vogels op te heffen. De meeste (mannelijke) vinken die voor deze liefhebberij worden gebruikt, worden aan de natuur onttrokken. Daarbij is gezien de aard van de hobby een verbetering van de fok met vinken niet te verwachten.

Tot slot is het m.i. aan te bevelen dat vogelhouders in onderlinge samenwerking een fokbeleid uitstippelen, en in georganiseerd verband fokprogramma's tot uitvoering brengen. Of dit succesvol zal zijn is in sterke mate afhankelijk van de inzet van de vogelliefhebbers. Wel is tijdens mijn onderzoek gebleken dat de vogelhouders – in ieder geval de fokkers – zich ervan bewust zijn dat in het belang van het voortbestaan van hun hobby meer vogelliefhebbers met Europese vogels moeten gaan fokken.

rapport: HET HOUDEN VAN EUROPESE VOGELS IN NEDERLAND

auteur: J. Schenkels

uitgegeven door: Ministerie van Landbouw en Visserij Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer.

COMMENTAAR BONDSBESTUUR

Wij menen dat het voorafgaande stuk van de heer Schenkels wel enig commentaar behoeft.

Allereerst moeten wij de heer Schenkels complimenteren met het uitvoerige onderzoek naar de wildzangliefhebberij in Nederland. Hij heeft er erg veel werk aan gehad en het heeft dan ook een rapport opgeleverd van zo'n 160 pagina's. Onze waardering hiervoor hebben wij tijdens een bespreking van dit rapport aan hem overgebracht.

Toch hebben wij wel enige kanttekeningen bij zijn onderzoek geplaatst. In de samenvatting maakt de onderzoeker gebruik van cijfers over de Europese kooivo-

gels daterende van 1984. Daar zijn wij nogal teleurgesteld over, immers, 1984 was het jaar dat de registers in gebruik werden genomen en vele liefhebbers vonden het verstandiger om eerst de kat uit de boom te kijken alvorens er aan te beginnen. Dit blijkt wel uit de gegevens van 1986, amper twee jaar later.

Werden er in 1984 voor 5137 vogels een Vogelvergunning K aangevraagd, in 1986 waren er dat maar liefst 8483. In twee jaar tijd een toename van 3346 vogels ofwel ongeveer 66%.

Verder in zijn verhaal wordt regelmatig de conclusie getrokken dat er veel gevangen wordt. Er staat dat 'De fok niet toereikend is om in de behoefte aan vogels

te voorzien'. Deze conclusie is echter gebaseerd op de gegevens van 1984. Ook is hij er van uitgegaan dat alle ongeringde en zogenaamde open klasse vogels uit het wild afkomstig zijn. Het ringen van wildzangvogels is echter (nog) niet wettelijk verplicht en wij weten dus dat zijn getrokken conclusie niet juist is. Ook het registreren is niet verplicht, zodat we rustig kunnen stellen dat het aantal kooivogels dat er per jaar wordt gekweekt vele malen hoger is dan het aantal waar voor een K-vergunning wordt aangevraagd. Erg jammer is het dan ook dat de eerder genoemde (verkeerde) conclusie zo vaak in het rapport voorkomt en dat daar weer nieuwe conclusies uit getrokken worden.

Op de ringen komt ook nogal wat commentaar in het rapport voor. De richtlijnen van de bond met betrekking tot de te gebruiken ringmaat zijn bekend. Men dient een ring te gebruiken zodanig dat die bij een volwassen vogel niet op de normale wijze van het pootje afgeschoven kan worden.

Over het overringen van volwassen vogels, met goede ringen, heeft de heer Schenkels gehoord dat dit goed mogelijk is en ook gebeurt. Jammer is het wel dat hij hierbij alleen op geruchten afgegaan is en het zelf niet heeft geconstateerd. Zoiets hoort niet in een gedegen rapport thuis. Ook wij kennen die wild-west verhalen die vaak uit jalouzie geboren zijn en dan de ronde doen! Gezien hebben wij het echter nooit net zo min als de heer Schenkels.

Toch ziet het er niet naar uit dat het knoeien met ringen op grote schaal gebeurt, aldus het rapport. Jammer dat het dan toch nog zo nadrukkelijk aan de orde komt. Het geeft een verkeerde indruk van onze liefhebberij.

Wel plezierig voor de liefhebber is te constateren dat er in de vrije natuur sprake is van toename van de meest gehouden kooivogels. Als uitzondering hierop kunnen we de geelgors noemen maar deze soort is zeker niet het minst interessant voor de wildzangliefhebberij. Overigens staat duidelijk in het verslag dat het te-

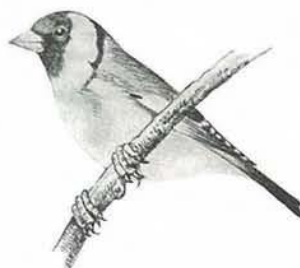
ruglopen van het aantal geelgorzen te wijten is aan het verdwijnen van het cultuur landschap en niet aan de vogelliefhebberij.

Jammer is het dat kennelijk de in het onderzoek genoemde vogelbeschermers er van overtuigd zijn dat het ringen- en registratiesysteem niet waterdicht kan worden verkregen. We moeten de zaak niet overdrijven, maar wij zijn er van overtuigd dat het systeem goed functioneert en er acceptabel mee gewerkt kan worden!

Door in de toekomst deze vogelbeschermers meer bij onze hobby te betrekken, kunnen we ze er misschien van overtuigen. Als organisatie en als privé persoon

zullen we daar stappen toe moeten ondernemen. Ook wij zijn vogelbeschermers al worden we misschien nog niet door iedereen zo gezien.

In zijn aanbevelingen stelt de onderzoeker dat het beter is om de mutanten niet uit te zonderen van de voor Europese kooivogels geldende bepalingen. Het grootste gedeelte van de bekende mutanten wijkt echter zo veel af van de wildvorm, dat ze in de vrije natuur niet lang zullen overleven. Ze zullen dan ook daar praktisch niet voorkomen. Mutanten die erg weinig van de wildvorm afwijken en dus wel in de vrije natuur zouden overleven, zijn voor de vogelliefhebber niet interessant. Om deze reden pleiten wij er

nog steeds voor om de mutaties buiten de wettelijke bepalingen te houden.

Met betrekking tot het fokken van vinken is de heer Schenkels er pessimistisch gestemd. Hij zegt letterlijk: 'Daarbij is, gezien de aard van de hobby, een verbetering van de fok met vinken niet te verwachten'. Als hij echter de cijfers van 1986 er naast gelegd had, dan had hij kunnen constateren dat er in 1984 voor 892 vinken een vergunning aangevraagd was, terwijl er dat in 1986 2398 waren. Dit is een toename van 1506 ofwel 170% meer! Noem dat maar geen verbetering.

Het rapport bevat diverse aanbevelingen voor de wetgever. Zo komt aan de orde dat er duidelijke regels gesteld moeten worden voor de wildzangliefhebberij.

Ten eerste wordt hier gedacht aan o.a. een verplichte ringenregistratie voor alle houders van Europese kooivogels. Hij denkt dit in handen te moeten geven van bijv. de NBvV. Hoewel wij hem zeer erkentelijk zijn voor het in ons gestelde vertrouwen, weten we nog niet of we daar zo blij mee moeten zijn. Het een en ander zal een enorme hoeveelheid werk meebrengen en de vraag wie dat dan moet betalen komt uiteraard snel boven. De Vogelvergunning K zal een zogenaamde 'eigendomsvergunning' moeten worden. Om deze te kunnen verkrijgen zal men aan een aantal eisen moeten voldoen. Men zal aangesloten dienen te zijn bij een erkende organisatie van vogelhouders, fokervaring met vogels moeten

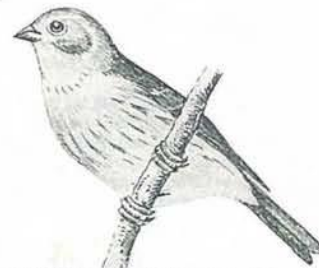
hebben en een voldoende huisvesting. Een prima idee, maar wat verstaat men onder een voldoende huisvesting en wat onder ervaring? Wie moet die zaken controleren?

In het voorstel worden ringmaten aanbevolen die ons wel erg klein voorkomen, maar daar kunnen we het na het opmeten van vogelpootjes vast wel over eens worden.

Ten tweede stelt de heer Schenkels een proefperiode van vijf jaar voor om te bepalen welke vogels er als kooivogel geschikt zijn. Hij stelt voor om de lijst voorlopig te houden zoals hij thans is. Wel ziet hij misschien een mogelijkheid voor de goudvink. Hij baseert dit mede op de resultaten met deze soort in het buitenland. Over deze conclusie kunnen we het helemaal eens zijn!!!

Ten derde komen de mutanten aan de beurt. Wat dat betreft wijken onze ideeën af, wij schreven het reeds hier-vóór.

Ten vierde beveelt hij aan om zangwedstrijden met vinken te verbieden. Dit zou-

den wij bijzonder betreuren daar er inmiddels duidelijk aangetoond is dat er zeer veel vinken gekweekt worden. Een legalisering van de vinkenconcoursen zal de controle alleen maar vereenvoudigen.

Tenslotte.

Gelukkig kunnen we opmerken dat in elk geval de wildzangliefhebberij tot een volwaardige tak van de vogelliefhebberij is uitgegroeid en door eenieder als zodanig erkend wordt. Dat niet iedereen het er mee eens zal zijn, zal ook wel duidelijk zijn. Mensen die de mening zijn toegedaan dat vogels niet in kooien en volièeres thuishoren, zullen nooit accoord gaan met het houden van deze vogels ongeacht de condities. Gelukkig leven we in een democratische maatschappij en horen we het niet allemaal met elkaar eens te zijn. Wel moeten we respect opbrengen voor een ieders mening ook al is die de onze niet! Dit geldt echter niet alleen voor de wildzangliefhebbers maar ook voor de tegenstanders. Mochten er re-

usel

De

gels gesteld worden, dan dienen we echter wel te zoeken naar regels die ook controleerbaar zijn en die niet van iedere vogelliefhebber een boekhouder maken. Uiteindelijk wil ik opmerken dat met het houden en kweken van kooivogels eigenlijk iedereen tevreden kan zijn.

De **liefhebbers** hebben er hun plezier aan, de **vogels** worden gemiddeld ouder dan in de natuur en de **vogelbeschermers** kunnen er verzekerd van zijn dat er voor iedere gekweekte vogel er, in ieder geval, wellicht een minder uit de natuur gehaald zal worden.

Dat is een indirecte manier van vogelbescherming, die zijn waarde in het verleden bij andere soorten vogels reeds vaak bewezen heeft.

Ing. H. de Geus
Secretaris NBvV

Van de TC-Zang

"Na het keurseizoen"

Nu het keurseizoen achter de rug is wil ik toch graag iets op papier zetten ten aanzien van het keuren in het algemeen en de keurlijst in het bijzonder. Zoals menig een reeds gemerkt heeft, is er bij het begin van het keurseizoen het een en ander veranderd. Dit is ontstaan op de keurmeestervergadering van 7 november 1987, waar de Harzerkeurmeesters bijeen waren.

Hier ontstond de discussie ten aanzien van de 90-punten-grens en de hoge indruk-punten bij vogels met een geringer aantal punten. Er is toen uit de discussie naar voren gekomen dat het beter zou zijn om voor de indruk-punten maximaal 6 te hanteren, zodat er indien noodzakelijk 3 punten meer te verdelen zijn bij de toerbewaardiging.

Ook werd er op dezelfde vergadering besloten om strenger te gaan letten op de kloeken in alle vormen. Hiermee wordt bedoeld dat de kloek ook echt kloek moet zijn om hoog te scoren. Wat veel gehoord wordt zijn kloeken met een "bij-smaak". Dit heeft tot gevolg gehad dat

de kloeken lager bewaardigd zijn dan de voorgaande jaren, wat weer tot gevolg gehad heeft dat de vogels in het algemeen niet hoog scoorden. Dit heeft bij veel verenigingen geleid tot teleurstelling van kwekers. Maar misschien moet het prijzensysteem in deze aangepast worden, want als U nu een vogel van 85 punten op papier heeft wil dit nog niet zeggen dat het een slechte vogel is. Vogels in deze categorie kunnen vergeleken worden met vogels van 87 punten uit de voorgaande jaren, wat inhoudt dat vogels met 89 of 90 punten nu de ware topvogels zijn.

Hoe een kloek moet zijn is in de theorie genoegzaam bekend. Leest U maar hoe dhr. Van Woezik, Kwast, etc. er over denken.

Ik hoop met dit stukje wat meer duidelijkheid in het keurgebeuren gebracht te hebben en wens eenieder nog veel genoeg toe met zijn of haar harzerzang-sport.

W.J.P. Vermeij

CREAKOOIEN

ZWOLLE

OPROEP

langs deze weg willen wij onze klanten, die tijdens de tentoonstelling in ZUTPHEN (januari 1988) bij ons een order hebben geplaatst, vriendelijk verzoeken zich met ons in verbinding te stellen, daar onze order-bevestigingen door brand zijn verwoest.

Eig.: H. Hulzentop
Groeneweg 70-1
8012 AP Zwolle
tel.: 038-218608

Een betaalbare kooi voor de liefhebber

BROEDKOOIEN

Vogelartikelen van A tot Zagers

Naast ons pakket broedkooien voor Kanarie, Tropen, Wildzang, Grasparkieten, Agaporniden, Neophema's, ook Papegaaikooien, sierkooien

Alle Witte Molen voeders tegen scherpe prijzen.
Tevens importeur van Bevo en Turbo opfokvoeders

RIEN ZAGERS

Rucphensestraat 16 - 4711 JL St. Willebrord
Voor bezoek aan onze showroom, tel. 01653-4435

Bezoek de Regionale Enkhuizer vogelbeurs

Wegens enorm succes geprolongeerd, met nog meer ruimte. Zaterdag 2 april a.s. in de "Nieuwe Doelen", Spoorstraat 1, Enkhuizen. ± 330 m vanaf N.S.-Station. Entree f 2,-, kinderen tot 12 jr. gratis.

Inbrengen vogels particulieren f 0,10 per vogel. Standplaatsen f 5,- per tafel van 80 x 120 cm. Gevraagd worden alle vogels, uitgezonderd duiven en hoenders. Tevens gevraagd nog enkele bonafide handelaren. Grootste markt van N.-Holland. Buffet in zalen aanwezig. Geopend van 10.30 - 16.00 u. Handelaren voor 10 u. aanwezig.

Organiserende vereniging
V.v.P.I.E.T.
Enkhuizen S.O.

Voor info: tel. 02280-17073 of 17273